

**ПОЉОПРИВРЕДНА СТРУЧНА
СЛУЖБА • Сремска Митровица •**
Светог Димитрија 22

Limagrain d.o.o.

21000 Novi Sad, Radnička 30a
Tel: 021/4750-788; Fax: 021/4750-789
www.limagrain.rs

**Seme
rađa
profit**

**hrana
produkt**

hrana bez mana!

www.hranaprodukt.com
Tel: 022/650-027, 650-033

SREMSKA Godina III • Broj 47 • 12. septembar 2014. • cena 40 dinara

**сремске
новине**

POLJOPRIVREDA

RODILO

Foto: M. Mileusnić

Vredni sremski voćari koriste svaki trenutak lepog vremena za ubiranje odličnog i kvalitetnog roda.

Na plantažama jabuka, zaštićenih protivgradnim mrežama i gde je primenjena savremena agrotehnika, beričet godi oku. Biće sremskih jabuka i na stranim tržištima.

U POSETI JOVICI RADIVOJŠIĆU, VLASNIKU RASADNIKA CVEĆA

Cveće kao porodični biznis

Prodocina Jovice Radivojšića iz Bačinaca godinama se bavi ratarstvom i povrtarstvom, a prošle godine su odlučili da se oprobaju u novom poslu i otvore rasadnik cveća.

S obzirom da je im je prva godina u ovom poslu, u potpunosti su zadovoljni ovogodišnjom proizvodnjom, te da se nadaju da će naredna godina biti još bolja.

Strana 10.

SMS MALI OGLASI 063/8526-021

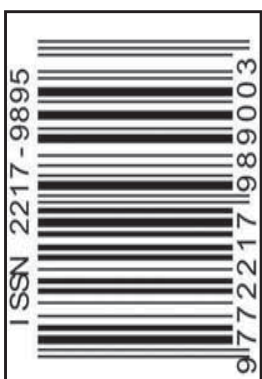
U OVOM BROJU

DAN POLJA JESENJIH USEVA:

**Hibridi za
budućnost** Strana 5.

SELU U POHODE - BIKIĆ DO:

**Može se
i bez kafića!** Strana 20.

"Produktna berza"AD, Novi Sad, Bulevar oslobođenja 5
Tel: 021/442-935, fax: 021/442-931, 443-457, 442-932
E-mail: nsberza@eunet.rs, www.proberza.co.rs

od 1. 9. do 5. 9. 2014.

- Pad cene pšenice
- Pad cene kukuruza
- Dešavanja na svetskim berzama

INTERVJU MINISTARKE POLJOPRIVREDE RTS-U

Neće biti poskupljenja hrane

Kada je reč o sistemu za navodnjavanje, za čiju je izgradnju sredstva obezbedila Vlada Srbije uz pomoć poslovnih partnera iz Ujedinjenih Arapskih Emirata, spremno je 14 projekata - tri u Centralnoj Srbiji i 11 u Vojvodini

Ministarka poljoprivrede ne očekuje povećanje cena na domaćem tržištu, jer će rod većine ratarskih kultura biti dobar, a poljoprivrednici imaju još dva meseca da se prijave za subvencionisane kredite, podsetila je Snežana Bogosavljević Bošković u izjavi za RTS.

- Stanje useva kukuruza je odlično, očekujemo odličan prinos od šest miliona tona, a takođe očekujemo i dobar rod suncokreta, šećerne repe i soje, kaže ministarka poljoprivrede Snežana Bogosavljević Bošković. - To nam garantuje stabilnost ponude i cene na domaćem tržištu.

Ministarka Snežana Bogosavljević Bošković

Ne očekujemo poskupljenja s obzirom na dobre prinose većine ratarskih kultura.

Ipak, i pored dobrog prinosa, ratari negoduju zbog otkupne cene pšenice i kukuruza, a ministarka im poručuje da se država povukla iz formiranja cena i da se one formiraju na bazi ponude i potražnje na tržištu.

Upozorava, međutim, da bi cena nekih ratarskih kultura mogla da poraste zbog lošeg roda u regionu.

Poljoprivrednici imaju još dva meseca da se prijave za subvencionisane kredite za jesenju setvu, a ministarka kaže da ima zainteresovanih.

- Mi smo sa Ministarstvom finansija uspeali da pomerimo rok za dva meseca (s kraja avgusta na kraj oktobra) kako bi se naši poljoprivred-

nici prijavili, jer se radi o veoma povoljnim subvencionisanim kreditima, navela je Snežana Bogosavljević Bošković.

Kako je podsetila, radi sa o kreditu sa fiksnom kamatom stopom od četiri odsto za nabavku stoke i šest odsto za nabavku poljoprivredne mehanizacije.

- Cilj nam je da ovim produženjem roka pružimo mogućnost poljoprivrednicima da jesenju setvu dočekaju lakše", navodi ministarka i najavljuje da su subvencionisani krediti dogovoreni i za narednu godinu.

Kada je reč o sistemu za navodnjavanje, za čiju je izgradnju sredstva obezbedila Vlada Srbije uz

pomoć poslovnih partnera iz Ujedinjenih Arapskih Emirata, Snežana Bogosavljević Bošković očekuje da implementacija na terenu krene vrlo brzo.

- Spremno je 14 projekata - tri u Centralnoj Srbiji i 11 u Vojvodini, precizirala je ministarka poljoprivrede i dodala da je u pripremi još 11 projekata za područje Centralne Srbije.

- Bez zajedničke aktivnosti ne možemo postići cilj. Vlada je obezbedila sredstva, a Ministarstvo poljoprivrede radi na pripremanju projekata, a na terenu će biti potrebna podrška poljoprivrednika, zaključila je ministarka poljoprivrede.

S. P.

BEOGRAD • IZ MINISTARSTVA POLJOPRIVREDE

Subvencija kredita za jesenju setvu produžena do 1. novembra

Olakšan pristup korišćenju kredita za nabavku reproduktionog materijala za jesenju setvu uz fiksnu kamatnu stopu od 6 posto na godišnjem nivou

Povoljni krediti za jesenju setvu

Ministarstvo poljoprivrede i zaštite životne sredine u saradnji sa Ministarstvom finansija i poslovnim bankama u cilju pripreme poljoprivrednih proizvođača za jesenju setvu, kao jednu od mera poljoprivredne politike, produžilo je primenu Pravilnika o uslovima i načinu ostvarivanja prava na kreditnu podršku do 1. novembra 2014. godine.

Nosiocima registrovanih poljoprivrednih gazdinstava i zemljoradničkim zadrugama omogućen je pomenutim Pravilnikom olakšan pristup korišćenju kredita za nabavku reproduktionog materijala za jesenju setvu (semena, đubriva i sredstava za zaštitu bilja) uz fiksnu kamatnu stopu od 6 posto na godišnjem nivou u periodu otplate kredita.

Pravilnikom su istovremeno predviđeni i povoljniji krediti za poljo-

privredne proizvođače za nabavku poljoprivredne opreme i mehanizacije, takođe sa fiksnom kamatnom stopom od 6 posto na godišnjem nivou, kao i za nabavku stoke uz još povoljniju stopu od 4 posto na godišnjem nivou. Krediti se odobravaju sa rokom otplate od jedne do tri godine, uz mogućnost korišćenja perioda mirovanja (grejs perioda) do jedne godine koji ulazi u period otplate kredita.

Zainteresovani poljoprivredni proizvođači se mogu detaljnije informisati o uslovima ostvarivanja prava na ovaj vid kreditne podrške u ekspoziturama poslovnih banaka koje su zaključile ugovor sa Ministarstvom, a o kojim bankama se radi može se videti na internet prezentaciji Ministarstva u delu koji se odnosi na „Kreditnu podršku poljoprivrednim gazdinstvima“.

S. P.

NOVI SAD • SVE BLIŽA BERBA KUKURUZA

Rekordan rod, niska cena

Direktor Udruženja Žita Srbije Vukosav Savković izjavio je za RTV da ne bi bilo iznenađujuće da se na berzi formira cena od 10 do 12 dinara

Stručnjaci prognoziraju rekordan rod "žutog zlata", između 7 i 8 miliona tona, ali nažalost, nisku cenu za proizvođače kukuruza, prenosi Radiotelevizija Vojvodine.

Sa ukupnim rodom i do osam miliona tona kukuruza, Srbija će se po prinosima izjednačiti sa vodećim evropskim zemljama. Nažalost, cena kukuruza je niska, a i dalje pada pa ostaje žalost paora koji kukuruz nisu hteli da prodaju po ceni većoj od 140 evra za tonu.

Direktor Udruženja Žita Srbije Vukosav Savković izjavio je za RTV da cena, na žalost, pada i dalje i da je sada objektivna cena oko 105 evra po toni, odnosno oko 12 dina-

Vukosav Savković

ra, ali uzimajući u obzir tendencije na svetskim tržištima, ne bi bilo iznenađujuće da se na berzi formira cena od 10 do 12 dinara.

- Priznajem da je to niska cena, ali ne postoji niko u ovoj državi ko sam može promeniti tu cenu. Kao jedan od većih izvoznika kukuruza u svetu, moramo se uklapati u svetske trendove i moramo prihvatiti svetsko tržište ako uopšte želimo da prodajemo kukuruz na svetskom tržištu - naveo je Savković.

Uz dobar prinos, dobra je i vest da se ne očekuje pojava aflatoksina u kukuruzu

Inače, žetva suncokreta je do sada obavljena na više od dve trećine posejanih 170 hiljada hektara, kombajniranje soje je na početku, a za koji dan se može očekivati i početak berbe ranih hibrida kukuruza.

S. P.

Čardaci će biti puni jeftinog kukuruza

SREMSKA
POLJOPRIVREDA

OSNIVAČ I IZDAVAČ: NIPD "Sremske novine" d.o.o. Sremska Mitrovica
• Trg vojvođanskih brigada broj 14/II • DIREKTOR: Dragan Đorđević

• GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK: Živan Negovanović
• DIREKTOR MARKETINGA: Zlatko Zrilić • TEHNIČKI UREDNIK: Marko Zrilić • REDAKCIJA: Svetlana Đaković, Katica Kuzmanović, Marija Balabanović, Dušan Poznanović, Sanja Mihajlović, Stevo Lapčević, Miljan Mileusnić (fotoreporter), Gordana Majstorović • MARKETING: 063/8526-021
• ŠTAMPARIJA: DOO MAGYAR SZO KFT OJ Štamparije "Forum" Novi Sad • E-mail: poljoprivreda@sremskenovine.co.rs
TELEFON/FAX: 022/610-144 • RegistarSKI broj NV000659

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Библиотека Матице српске, Нови Сад

63(497.113)

Sremska poljoprivreda / glavni i odgovorni urednik Živan Negovanović.
- God. 1, br. 1 (okt. 2012) - - Sremska Mitrovica: Sremske novine, 2012-. - Ilustr. ; 46 cm

Dva puta mesečno.
ISSN 2217-9895
COBISS.SR-ID 273701127

NOVI SAD • OSNOVAN VOJVOĐANSKI KLASTER
ORGANSKE PROIZVODNJE

Prvi takve vrste u Srbiji

Sa osnivačke skupštine klastera

Pokrajinska vlada bila je domaćin osnivačkoj skupštini Vojvođanskog klastera organske proizvodnje, prvog takve vrste u Srbiji. Klaster je udružio preduzeća koja se bave proizvodnjom i preradom organske hrane, male proizvođače organskih proizvoda, naučne ustanove i nevladine organizacije, sa zajedničkim ciljem: povećanje proizvodnje organske hrane i stvaranje uslova za njen ekonomski i održiv razvoj.

Na konferenciji za novinare održanoj uoči osnivačke skupštine novog klastera, o značaju i potencijalima ove vrste poljoprivrede i potrebi organizovanog zajedničkog nastupa svih aktera, govorili su **Miroslav Vasin**, pokrajinski sekretar za privredu, zapošljavanje i ravnopravnost polova, prof. dr **Radovan Pejanović**, prorektor Univerziteta u Novom Sadu, **Jozef Gašparovski**, generalni direktor fabrike "Zdravo organik" iz Selenče koja se bavi industrijskom preradom organskih proizvoda i **Sanda Klještanović**, predsednica Udruženja za organsku hranu VitaS iz Rume.

Osnivanje Vojvođanskog klastera organske proizvodnje najbolji je dokaz da Vojvodina ide krupnim koracima napred i da ćemo organsku hranu ubuduće moći da predstavimo kao još jedan od brendova Vojvodine. Pokrajinska vlada je u prethodnih nekoliko godina uspjela da inspiriše osnivanje 26 klastera na teritoriji Vojvodine i podržava njihov rad. Klasteri udruživanje predstavljaju najmoderniji i najsavršeniji vid delovanja privrednih subjekata u svim razvijenim ekonomijama - rekao je Miroslav Vasin i podsetio da je aktivnost Pokrajinske vlade na podsticanju klaster-skog udruživanja rezultirala dvema

izuzetno značajnim međunarodnim nagradama - za klaster metalaca Vojvodine i IT klaster.

- Kultura gajenja organske hrane danas je apsolutni trend u EU. Ako govorimo o strategijama razvoja EU, onda ćete u svakoj drugoj naći reč "zelena": zelena radna mesta, zelena energija, zelena hrana. Ta reč je simbol za zdravo, perspektivno i zaštitu životne sredine, što spada u prioritete EU. Na kom smo mi nivou, najbolje govori izveštaj Evropske komisije, koji upravo ovu oblast ističe, na neki način, kao problematičnu u Srbiji - naveo je Miroslav Vasin. - Pored toga, proizvodnja organske hrane pruža šansu velikom broju poljoprivrednika u Vojvodini sa manjim parcelama, koje i te kako mogu doneti prihod svom vlasniku ako gaji organsku hranu.

Pokrajinski sekretarijat je, kroz realizaciju nekoliko projekata, među kojima je najznačajniji onaj koji je vodi prof. dr Branka Lazić, koji doprinosi obučenosti velikog broja seoskih žena za gajenje organske hrane, dao pun doprinos i podršku realizaciji ove ideje.

Prorektor NU prof. dr Radovan Pejanović je ukazao da je saradnja nauke sa privredom jedna od dimenzija koju Novosadski univerzitet razvija, u čijem kontekstu je i inicijativa za formiranjem klastera u oblasti proizvodnje organske hrane, kao zdravstveno-bezbedne hrane.

- Ovo je jedinstven klaster iza koga stoji Univerzitet, jer su među osnivačima i Poljoprivredni fakultet, Fakultet tehničkih nauka, Institut za prehrambene tehnologije i Institut za ratarstvo i povrtarstvo, čiji stručnjaci rade na nizu projekata, kako nacionalnih tako i međunarodnih, upravo iz oblasti organske proizvodnje. Bitno je da se preko novoo-

snovanog klastera obavi taj transfer znanja. Kao što ne može bez novca, tako ne može ni bez znanja bez koga nema napred - poručio je prof. dr Pejanović.

Direktor "Zdravo organika" Jozef Gašparovski, govoreći iz aspekta privrednika i nekog ko od proizvodnje organske hrane i živi, rekao je da su to do sada radili entuzijasti, ali da to treba da budu ljudi kojima proizvodnja organske hrane treba da bude profesionalna orijentacija.

- Potrebe tržišta za organskom hranom i ova oblast privređivanja imaju toliko prostora, da ne verujem da ćemo ga popuniti u narednih 20 godina - rekao je Gašparovski. Sanda Klještanović, predsednica Udruženja proizvođača i ljubiteljica organske hrane VitaS iz Srema, izjavila je da se kao proizvođači bave uglavnom proizvodnjom voća.

Osnivanje ovog klastera značajno je za nas, individualne proizvođače, da rešimo probleme koje do sada nismo mogli da rešimo, odnosno da nam se obezbede uslovi kao i drugim poljoprivrednim proizvođačima. To znači da organski proizvođač može da uđe u poljoprivrednu apoteku, kupi organsko seme, kupi sadnice koje su proizvedene na organskim principima i da ima bio-preparate koji su priznati u EU, koji mogu da se kupe kod nas. Smatramo da su to osnovni uslovi koji će omogućiti proizvođačima da se lakše odluče za ovaj vid proizvodnje. Takođe, puno nam znači učešće Poljoprivrednog fakulteta i konkretna istraživanja usklađena sa našim potrebama, koja su primenjiva u praksi - izjavila je Sanda Klještanović.

Vojvođanski klaster organske proizvodnje je dobrovoljno, nevladino, neprofitno udruženje, zasao sa 31 članom. S. P.

NOVI SAD • PODSTICAJNA SREDSTVA
ZA NAVODNJAVANJEPotpisana još
62 ugovora

Bugarski: Verujem da ćemo do kraja godine zaokružiti da se navodnjača 15.000 hektara, što je više od površine koju obećava investitor iz Ujedinjenih Arapskih Emirata

Branislav Bugarski uručuje ugovore

Branislav Bugarski, vršilac funkcije pokrajinskog sekretara za poljoprivredu, vodu, privredu i šumarstvo potpisao je novih 62 ugovora sa korisnicima podsticajnih sredstava Pokrajine za nabavku opreme za navodnjavanje. Uključujući i ove ugovore vredne 44,2 miliona dinara, Pokrajinski sekretarijat za poljoprivredu do sada je obezbedio finansijsku podršku za navodnjavanje za 288 korisnika. Vrednost tih projekata je veća od 211 miliona dinara i na taj način, samo u 2014. godini, biće obezbeđeno navodnjavanje 5.718 hektara na teritoriji Vojvodine.

- Mislim da je to važan zajednički posao, kojim obezbeđujemo da naša poljoprivreda može da bude konkurentna, prvo na evropskom, ali i na drugim tržištima," rekao je Bugarski i upoznao prisutne sa svim instrumentima podrške vojvođanskom agraru, koje obezbeđuju resorni sekretarijat, Pokrajinski fond za razvoj poljoprivrede, Garancijski fond Vojvodine i Razvojni fond Vojvodine.

Bugarski je naveo da je u 2013. godini Pokrajina finansijski podržala navodnjavanje na 6.500 hektara. U ovoj godini, do sada je to učinjeno na 5.718 hektara i, kako je rečeno, za ovu namenu do kraja godine ostalo je još više od 60 miliona dinara.

- Duboko verujem da ćemo do kraja godine zaokružiti da se navodnjača 15.000 hektara, što je više od površine koju obećava investitor iz Ujedinjenih Arapskih Emirata. Ceo ugovor sa njim je na 10.400 hektara, od čega su neke parcele već pod sistemima za navodnjavanje",

rekao je Branislav Bugarski.

Govoreći o politici Pokrajinske vlade na stvaranju uslova za stabilnost u poljoprivredi, Bugarski je rekao da Pokrajina sredstva iz zakupa državnog poljoprivrednog zemljišta udružuje sa lokalnim samoupravama, te da je konkretan rezultat rekonstrukcija oko 4.000 kilometara kanala za odvodnjavanje, što je oko 20 odsto kanalske mreže.

- U razgovoru sa ministarkom za poljoprivredu tražili smo da u izmenama zakona o državnom poljoprivrednom zemljištu dobijemo više slobode, da možemo brže da investiramo sredstva u poljoprivredu, kao što smo tražili da se obezbede isti uslovi za sve koji žele da zakupe državno poljoprivredno zemljište, kako bi se sredstva iz zakupa koristila, pre svega, za razvoj našeg sela, kazao je Bugarski.

Inače, za realizaciju ovogodišnjeg konkursa za dodelu podsticajnih sredstava za sufinansiranje nabavke opreme za navodnjavanje u AP Vojvodini planirana su sredstva u ukupnom iznosu od 274.834.107,40 dinara. Pravo da konkurišu imaju fizička i pravna lica, koja imaju registrovano poljoprivredno gazdinstvo. Ugovori sa podnosiocima zahteva se potpisuju sukcesivno, po pristizanju prijave i utvrđivanja ispunjenosti uslova za podršku nabavke opreme. To su izgradnja eksploatacionih bunara, nabavka opreme za bunare, opreme za navodnjavanje, sistema „kap po kap“, linija za navodnjavanje, izgradnja cevovoda i troškovi izrade projektno-tehničke dokumentacije za izgradnju eksploatacionih bunara.

S. P.

NOVI SAD • IZMEĐU SELJAKA I INVESTITORA IZ UAE

Ministarstvo neće posredovati

Pokrajinski sekretarijat za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo je pokrenuo pitanje davanja državne zemlje u zakup, direktno kod ministarke za poljoprivredu i zaštitu životne sredine Snežane Bogosavljević-Bošković. Na sastanku koji je održan pre dve sedmice u Ministarstvu poljoprivrede i zaštite životne sredine, Pokrajinski sekretarijat za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo se založio da poljoprivrednici iz Vojvodine dobiju istu šansu kao i investitor iz UAE i usprotivio se modelu ugovora, koji je zaključen između Vlade Republike Srbije i firme Al Rafawed UAE. Pokrenuta inicijativa je podrazumevala da se sa odgovornim učesnicima, koji su ispred Vlade Republike Srbije vodili pregovore sa

predstavnicima iz UAE, nađe kompromis koji bi ipak otvorio mogućnost da vojvođanski poljoprivrednici dobiju priliku da se ravnopravno na licitaciji nadmeću za zakup državnog poljoprivrednog zemljišta. Tada je obećano da će Ministarstvo, kao krovna institucija, biti spona između Pokrajinskog sekretarijata za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo koji zastupa poljoprivrednike, i stranog investitora, kao i zaduženih predstavnika koji prate dogovor sa predstavnicima iz UAE, a koji su bili prisutni i na zajedničkom sastanku.

- Na žalost, Pokrajinski sekretarijat za poljoprivredu je danas primio obaveštenje Ministarstva za poljoprivredu i zaštitu životne sredine o tome kako nije u mogućnosti da posreduje u vezi sa dogovorom koji

smo imali, te da se dogovoreni susreti neće održati, saopšteno je iz Pokrajinskog sekretarijata za poljoprivredu.

- Pokrajinski sekretarijat za poljoprivredu je obećao da će poljoprivrednike obavestiti o ishodu dogovora sa Ministarstvom, te će krajem ove sedmice organizovati sa njima novi sastanak, dosledno stavu da najpre treba zaštititi prava našeg poljoprivrednog proizvođača, pa tek onda stupiti u pregovore sa eventualnim stranim ulagačima, saopštava Pokrajinski sekretarijat i dodaje da će Branislav Bugarski, koji je vršilac funkcije pokrajinskog sekretara za poljoprivredu, u skladu sa ovim stavom, održati u petak, u Pokrajinskoj vladi, sastanak sa poljoprivrednicima.

S. P.

Potpisivanje ugovora

INĐIJA • BRANKO STOKIĆ, PROIZVOĐAČ CEĐENOG PARADAJZA

Uvek se traži litra više

U toku dana u porodičnoj radionici uspevaju da naprave oko 1000 litara ceđenog paradajza - Najbolja preporuka je ona „od usta do usta“, jer se tako zadovoljne mušterije ponovo vraćaju

Pripremanje zimnice, pogotovo kuvanog paradajza, od pre nekoliko godina više ne stvara „glavobolju“ domaćicama, jer je postalo najisplativije kupiti gotovu čorbu, prokuvati je još malo i imati speman kuvani paradajz. U svom porodičnom gazdinstvu u Indiji, **Branko Stokić**, po zanimanju agronom, dosetio se da napravi pravu malu radionicu za pripremanje paradajza i kečapa gde dnevno

proizvede i do 1.000 litara ceđenog paradajza. Pomoć u ovom obimnom poslu mu pružaju svi članovi porodice, od najmlađih do najstarijih, ali je ove godine morao angažovati još dva dodatna radnika. Kako i sam kaže, za reklamu je dovoljna preporuka „od usta do usta“ pa se zadovoljne mušterije uvek vraćaju.

- Ovih dana imamo toliko posla, da jedva uspevamo sve da postignemo. Profit je daleko manji nego

prethodnih godina iz razloga što smo do sada išli sa prošlogodišnjim cenama. Paradajza ove godine nema, nabavne cene su nešto više, zatim troškovi transporta paradajza, tako da smo radili ne samo mi već i ostali proizvođači kuvanog paradajza sa minimalnim profitom - kaže Branko Stokić.

Kako Branko ističe, do pre nekoliko dana je za litru ceđenog paradajza trebalo izdvojiti 50 dinara, ali

Radionica u kojoj se dobija ceđeni paradajz

je nedavno cena minimalno povećana za svega pet dinara.

- Moramo da idemo čak u Bačku po paradajz jer ga kod nas u Sremu jako malo ima. Na loš rod paradajza uticalo je vreme, ali se pre svega u berbi desio jedan međuprostor između jednog i drugog branja dok drugi deo ne sazri, pa moramo da se snalazimo - ističe Branko i dodaje:

- Više ni sam ne znam kada je krenulo, ali je svakako sada najudarniji period za ceđeni paradajz. Prema nekim prošlogodišnjim odredbama dovoljno je bilo nas petoro da radimo, porodično, međutim došli smo do toga da moramo da povećamo broj radnika. Sada nas ima sedam i opet radimo po ceo dan da bi sve postigli.

Branko se petnaest godina bavi ovim poslom, a kako kaže, na kraju sezone će videti kakva je računica.

- Dokle bude robe i potražnje do tad ćemo raditi, ali obično su najakutelniji avgust, septembar i početak oktobra meseca - ističe on.

Pored sveže ceđenog i kuvanog paradajza, Branko proizvodi i recepture sa celerom, lukom, paprikom i ljutom paprikom, a kako navodi sve po domaćim receptima.

- Mogu vam reći da smo tokom višegodišnjeg rada uspeali da dobijemo zadovoljne klijente, koji se uvek rado vraćaju po proizvode. Onaj ko dođe i vidi na koji način radimo, a

Branko Stokić

reč je pre svega o higijeni i naravno kvalitetu robe, on postaje redovna mušterija.

Kada je reč o konkurenciji, Branko kaže da nema bojazni, jer svako radi na svoj način a zdrava konkurencija je dobra jer to donosi i kvalitet proizvodu.

M. Balabanović

Angažovano nekoliko radnika

SOLIDARNOST NA DELU

STARA PAZOVA • POLJOPRIVREDNICI POMAŽU NAJUGROŽENIJE

Odriču se sredstava od zakupa zemljišta za ugrožene

Poljoprivrednici staropazovačke opštine odlučili su da se odreknu namenskih sredstava od ovogodišnjeg zakupa poljoprivrednog zemljišta u državnoj svojini u iznosu oko 75 miliona dinara u korist ugroženih majskim poplavama

Poljoprivrednici staropazovačke opštine ugrožene majskim poplavama pomagali su u stočnoj hrani, a na sastanku opštinskog Udruženja poljoprivrednika od 26. avgusta, kome su pored njihovih članova, rečima **Jana Đurčika**, sekretara staropazovačkog Udruženja poljoprivrednika, prisustvovali i načelnica opštinskog odeljenja za privredu i predstavnik Fonacije „Pazova za najugroženije“ **Suzana Ilić** i predsednik Izvršnog odbora MZ Stara Pazova **Bogdan Miljević**, dogovorili su se da se odreknu 40 odsto sredstava od ovogodišnjeg zakupa poljoprivrednog zemljišta u državnoj svojini, koliko, inače treba da se uloži u poljoprivredu opštine.

- Predstavnici vlasti su nam predložili da mi doniramo pet krmača za stočare iz sela Jamena, ali mi smo ih uputili na „Delta agrar“ jer oni imaju farmu svinja, pa da od njih zatraže tu vrstu donacije. Mi smo, kao i opštinsko i lokalno

Jan Đurčik

udruženje poljoprivrednika davali pomoć u stočnoj hrani i u tome su učestvovali poljoprivrednici iz svih mesnih zajednica. Međutim, na tom sastanku odlučili smo da se odrekujemo sredstava od zakupa poljoprivrednog zemljišta u državnoj svojini,

što iznosi oko 75 miliona dinara, odnosno 40 odsto sredstava koja po Zakonu o zakupu državnog zemljišta ostaju u budžetu lokalne jedinice koje treba namenski da potroši i vrati ta sredstva u poljoprivredu. Od 2006. godine kako je ovaj Zakon donet, ni prošle, a ni ove opštinske vlasti nisu na najbolji način vratile namenski ta sredstva poljoprivredi, a nama nedostaju otresišta, hidranti i vidite kakva je frekvencija saopražaja na Novosadskom putu koji mi koristimo u sezoni poljoprivrednih radova, prema Indiji (od „Keramike kamen do nadvožnjaka“) i Novoj Pazovi (od „Lukoila“) pa do ulaska u grad). Nama bi trebali da se u tom potezu urade pomoćni putevi, kako se blato s njiva ne bi iznosilo na taj put i kako ga ne bismo zkrčivali traktorima i drugim poljoprivrednim mašinama. Mi smo od 2009. godine po tom pitanju dopise slali u Odeljenje za poljoprivredu, ali odgovora nije bilo. Jedino su 2009. godine

urađena dva hidranta, jedan kod „Keramike kamen“, a drugi gde je bila stara Štamparija i svi poljoprivrednici mogu da ih koriste - rekao je za Sremsku poljoprivredu Jan Đurčik i naglasio da nisu zadovoljni odnosom lokalnih vlasti, ni prošlih, ni ovih prema poljoprivredi i poljoprivrednicima.

- Svi su ova namenska sredstva trošili nenamenski, a načelnica za poljoprivredu **Dragana Stojanović** godinu dana ne može da nam zakaže sastanak sa načelnikom Odeljenja za finansije **Vojislavom Đekićem**, jer nam je, kad smo kod nje bili i rekli šta nas muči, objasnila da ona ne raspolaze s finansijama - žali se Đurčik.

Poljoprivrednici staropazovačke opštine nezadovoljni su i odnosom šećerana prema njima, jer traže promenu ugovorene otkupne cene šećerne repe. Smatraju da ih prerađivači slatkog korena ucenjuju.

- Sada nam nude anekse ugovora i smanjenje cene šećerne repe zato što su šećerane ocenile da je rod dobar, da će prinosa biti iznad proseka jer je godina pogodovala što se padavina tiče, a digestiju su nam skresali u startu. Cena šećera je, doduše pala za oko 40 odsto u odnosu na prošle godine i oni sada ne žele da posluju s gubitkom ili s smanjenim profitom, a zaboravljaju kad je, unazad 3-4 godine cena šećerne repe bila dva ipo dinara, a cena šećera bila daleko veća i tad su ubirali ekstra profit, koji, naravno sa nama nisu hteli da podele - objašnjava Đurčik. - Sada kada do tog profita i poljoprivrednici treba da dođu, prepađivačima šećerne repe ne odgovara i pokušavaju da aneksima na ugovore koje su proletoš sklopili sa poljoprivrednicima smanje ugovorenu cenu šećerne repe.

G. M.

Hibridi za budućnost

Na oglednim parcelama pod sojom, suncokretom, kukuruzom, šećernom repom potvrđeni očekivani rezultati u ovoj netipičnoj proizvodnoj godini

Tradicionalna manifestacija Dan polja jesenjih useva Poljoprivredne stručne službe "Sremska Mitrovica", zbog veoma loših vremenskih prilika početkom septembra nije održana, kako je zakazano, na njivama pod ogledima u ataru Lačarka, već u sali za predavanja ove savetodavne službe u Sremskoj Mitrovici. Bez obzira na to, skup je bio prilika da se čuju rezultati postavljenih ogleda i procene prinosa jesenjih useva u ovoj, po mnogo čemu, specifičnoj proizvodnoj godini.

Okupljene je na početku skupa pozdravio i Dan polja otvorio direktor PSS "Sremska Mitrovica" diplomirani inženjer **Žarko Suvčić**, a potom su savetodavci, uz prethodno pripremljene fotografije stanja useva merkantilnog kukuruza, šećerne repe, soje i suncokreta, prezentovali primenjenu agrotehniku, ocenili stanje useva i očekivane rezultate.

Reč stručnjaka

Prezentaciju sortnih ogleda za soju i suncokret održao je diplomirani inženjer **Zoran Martinović**, za šećernu repu diplomirani inženjer **Jovan Bojić**, za kukuruz dr **Vladimir Marić**, a rezultate fungicidnih ogleda na šećernoj repi prezentovala je diplomirani inženjer zaštite bilja **Senka Mišković**.

- Imamo ove godine u ogledu hibride KWS-a i Euralisa. Ti hibridi suncokreta su popularni kada su sušne godine, a ova godina nije tipična pa se neće pokazati ono što ti hibridi maksimalno mogu da pokažu. U sušnim godinama, kada

Zoran Martinović

drugi usevi prilično omanu, suncokret, što se tiče prinosa i kvaliteta, pokaže se dobro. Nažalost, pored lepih rezultata koje ćemo imati ove godine kod suncokreta, cena neće biti faktor koji će uticati da proizvođači masovnije gaje suncokret, rekao je Zoran Martinović, samostalni stručni saradnik u PSS "Sremska Mitrovica", osvrćući se na čuwenicu da je data akontaciona cena suncokreta od 24 ili 25 dinara dinara i da bi ona trebalo da bude mnogo veća.

Kukuruz i šećerna repa

Dr Vladimir Marić, samostalni stručni saradnik za kukuruz podsetio je da svake godine ova poljoprivredna stručna služba ima postavljene ogledne kukuruza, a ove godine, ogledi izgledaju znatno bolje nego ranijih godina.

- Kukuruz mimo ogleda, onaj u proizvodnji kod proizvođača, izgleda dobro pa nas očekuju prinosi iznad proseka. Na Danu polja planirano je da se vide kompanijski ogledi i ogledi Ministarstva poljoprivrede, ukupno oko 108 hibrida kukuruza iz različitih semenskih kuća, rekao je dr Vladimir Marić.

Umesto na njivama, zbog vremenskim uslova, stanje useva na ogledima učesnici skupa su videli putem slajdova. Tehnologija proizvodnje je bila standardna, zastupljena je i u širokoj proizvodnji, a ove godine je jedino bilo kišovitiije proleće pa je setva kasnila. Zaštita od korova je sprovedena u jednom tretmanu kada je kukuruz bio u fazi jednog lista. Primenjena je međuredna kultivacija i sve drugo to je neophodno i sada se očekuje rezultat berbe kukuruza.

Ogledi na suncokretu

Jovan Bojić

Samostalni stručni saradnik za šećernu repu Jovan Bojić podsetio je da su ove godine postavljene ogledi Ministarstva poljoprivrede i kompanija KWS, Maribo i Strube, na kojima se prate sorte šećerne repe tokom vegetacije, počev od nicanja pa sve do vadjenja. Sve što se uoči konstatuje se i na kraju rezultat šalje u ministarstvo i semenske kompanije.

- Ova godina je specifična od setve koja je bila razvučena a kiša je pogodovala reši. Tokom leta smo imali problema sa cercosporom. Postoje sorte koje su osetljivije i one koje su tolerantnije na tu bolest, ali se cercospora pojavila na svim sortama. Tretmanima smo to zaustavili i očekujemo solidne prinose, rekao je ukrajno Jovan Bojić.

U Poljoprivredno stručnoj službi "Sremska Mitrovica" saznajemo da su rađeni uzorci sorti repe na maloj površini. Zasejano je 12 sorti KWS-a i sve te sorte pokazuju da se dobro tako da se očekuje visok prinos, ali je iznenadjujuće da su sve te sorte pokazale nizak sadržaj šećera jer se dogestija kretala u proseku 14,6 odsto a takvu stručnjaci ocenjuju niskom budući da je po drugim pokazateljima repa bila tehnološki zrela.

Četiri tretmana repe

Samostalni stručni saradnik za zaštitu bilja **Senka Mišković**, ocenila je da je ova godina bila teža od ranijih godina, jer su primećeni simptomi bakterioza. Vreme se kasnije stabilizovalo, ali je u junu, po zvaničnim podacima Hidrometeorološke stanice u Lačarku bilo 18 kišnih dana i palo 85 litara kiše po kvadratnom metru. Slično vreme se nastavilo i u avgustu kada je palo 56 litara kiše.

- Uslovi su bili povoljni za razvoj bolesti, a to vreme je uticalo i na smanjenje digestije. Na poljima je oko 100 sorti repe različite osetljivosti, mi smo na ogledu krenuli prvi tretman protiv cercospore 7. jula, drugi tretman 12. jula, treći tretman 13. avgusta a zbog potrebe rešili smo da sprovedemo i četvrti tretman i to smo uradili 29. avgusta. Imamo i fungicidne ogleda u okviru kojih smo radili pet varijanti raznih hemijskih kuća. Takođe, namenski smo posejali repu za koju se zna da

dr Vladimir Marić

je zaražena cercosporom da bi fungicidi pokazali maksimalno dejstvo i ostvarili smo očekivane rezultate, rekla je Senka Mišković.

Pored kompanijskih ogleda PSS Sremska Mitrovica je ove godine imala i četiri sopstvena ogleda. Rađeni su da se pokazalo ponašanje aminokiselina, a ostvareni rezultati su i ovde pokazali ono što se očekivalo.

Na održanom Danu polja u Poljoprivredno stručnoj službi Sremska Mitrovica, pored poljoprivrednih proizvođača, predstavnika semenskih i hemijskih kompanija prisustvovali i predstavnici Odeljenja za priznavanje sorti Ministarstva za poljoprivredu, Instituta za ratarstvo i povrtarstvo "Novi Sad", Instituta "Zemun polje, kao i savetodavci PSS "Ruma".

S. Đaković

Senka Mišković

Predavanja u PSS Sremska Mitrovica

Šećerna repa

KLASTER U POLJOPRIVREDNOJ MEHANIZACIJI

Na njivama - punoletna mehanizacija!

Vrednost proizvodnje srpske industrije poljoprivrednih mašina u 1990. godini bila je veća od milijarde evra, a dve trećine toga je prodavano van Srbije. Danas je ova industrija na tehnološkom minimumu sa proizvodnjom od oko 65 miliona evra

Piše:

Branislav Gulan,
član Odbora za selo
Srpske akademije
nauka i umetnosti

u Privrednoj komori Srbije (PKS) održana je konferencija na temu „Potencijal i mogućnosti razvoja industrije poljoprivrednih mašina Srbije“, na kojoj su doneti i zaključci za oporavak ove značajne privredne grane.

Klaster razvija proizvodnju

Potpredsednik PKS **Mihailo Veso-
vić** je naglasio da je u ovoj grani osnovan jedan od prvih klastera u zemlji i da se u teškim uslovima održao i da uspešno funkcioniše već pet godina. U takvoj organizaciji firme zajednički nastupaju prema Vladi Srbije kao i na sajmovima u svetu, pa imaju znatno više šansi da se brže oporave i vrate na nekadašnja, ali i da osvoje nova tržišta.

Direktor klastera „Bipom“ **Milivoj Stojanović** naglašava da se iz ove grane danas izvozi tek trećina proizvodnje i to u zemlje ex Jugoslavije u vrednosti od 27 miliona dolara godišnje. Zbog naše dosadašnje neorganizovanosti gubici u ovoj industriji su ogromni, a najbolji dokaz su podaci da je izvoz

Prosek starosti mehanizacije oko dve decenije

Vrednost proizvodnje srpske industrije poljoprivrednih mašina pre dve decenije u jednoj godini bila je veća od milijarde evra. Tada se proizvodilo godišnje više od 48.000 traktora, 51.000 motora, više od 2.000 kombajna, 10.000 kosačica, 700 presa za baliranje... Dve trećine ove proizvodnje bilo je u izvozu. Kada je reč o domaćem tržištu ono je bilo servisirano iz ove proizvodnje tako da je uvoz bio minimalan.

Danas je situacija sasvim drugačija, na štetu Srbije, jer se ova proizvodnja nalazi na tehnološkom minimumu sa vrednošću od 65 miliona evra, što je 16 puta manje nego pre dve decenije. Nekada je ona u 20 firmi zapošljavala blizu 24.000 radnika, dok danas postoji 60 preduzeća sa manje od 4.000 zaposlenih. Kako bi se po visini proizvodnje vratili u prošlost koja predstavlja budućnost,

Uz podsticaje, proizvodnja poljoprivrednih mašina mogla bi da se poveća čak za deset puta!

manji za milijardu evra godišnje ili za 2,7 miliona evra dnevno. Uvoz je zbog toga veći za 70 miliona evra godišnje, a i manje je zaposleno nego što bi mogli, čak oko 10.000 radnika!

- Ukoliko bi nam Vlada Srbije pomogla, a to čini već SIEPA, mogli bi za devet puta da povećamo proizvodni potencijal ovih firmi. U tom slučaju bi njihov izvoz iznosio 510 miliona evra godišnje i to sa postojećim kapacitetima i tehnologijama uz minimalna ulaganja. U tom slučaju bi se broj zaposlenih radnika u 30 firmi povećao za 23 odsto i iznosio bi 4.415. Inače, maksimalni potencijal srpske industrije poljoprivrednih mašina može se proceniti na oko 1,3 milijarde evra i da upošljava 13.500 radnika - navodi Stojanović.

Domaća industrija poljoprivrednih mašina proizvodi 16 puta manje nego pre dve decenije

Traktori iz IMT-a

Ex direktor beogradskog IMT **Slobodan Petrović** kaže da je u 2009. godini fabrika imala rast proizvodnje od 300 odsto u odnosu na 2008. godinu. To je doprinelo da se gubitak firme smanji sa 302 na 60 miliona dinara. Bila je krenula i prodaja koja je na domaćem tržištu lane imala rast od 270 odsto!

Međutim, to je zaustavio nekontrolisan uvoz traktora lošeg kvaliteta. Iz sveta je u 2008. godini u Srbiju uvezeno 1.700 novih i 800 polovnih traktora u vrednosti 39 miliona evra. Kriza koja je zahvatila našu privredu samo je smanjila taj uvoz u 2009. godini pa je i tada iz sveta stiglo 700 polovnih i isto toliko no-

vih traktora za šta je potrošeno 19 miliona evra. Taj uvoz nije potreban i nanosi nam štetu, navodi Petrović, jer mi imamo domaći traktor, znatno boljeg kvaliteta od uvoznog, pa čak i jeftiniji. Zbog toga je potrebna zaštita za proizvođače poljoprivrednih mašina od uvoza loše robe, a ne od konkurencije!

Imamo dobar domaći traktor, a uvozimo lošije?

Uvoz guši domaću proizvodnju

Sekretar Udruženja za metaliku i elektroindustriju PKS **Ljubiša Obradović** naglašava da sadašnji kapacitet domaćeg tržišta poljoprivredne mehanizacije godišnje iznosi 165 miliona evra, a da je u njemu učešće domaćih proizvođača tek 30 odsto. Pošto je mehanizacija zastarela sa njenom obnovom taj kapacitet bi se povećao do 400 miliona evra godišnje. Po njegovim rečima postojeći proizvodni program ove privredne grane je 45 vrsta mašina za koje postoje kupci u zemlji i inostranstvu. Proširenjem te proizvodnje vratili bi se na nekadašnja i osvojili nova tržišta. Za takvu proizvodnju potrebno je usvojiti petogodišnji program razvoja i subvencionisanja nabavke novih mašina domaće proizvodnje. Na taj način bi se ubrzala zamena amortizovanih mašina, što bi povećalo njihovo učešće na domaćem tržištu na oko 70 odsto. Pored toga proizvođači poljoprivredne mehanizacije traže da se uvoz polovnih traktora i priključnih mašina kao i opreme za agrar hitno uskladi sa evropskim tehničkim propisima.

Odobreni subvencionisani krediti za nabavku poljoprivredne mehanizacije prošle godine bili su jedna od mera Vlade Srbije koji su doprineli obnovi dela stare mehanizacije (čiji je prosek starosti dve decenije) i aktivirali su domaću proizvodnju traktora i ostalih mašina za poljoprivredu. Taj rast proizvodnje u 2009. godini bio je 14,9 odsto. Po rečima višegodišnjeg samostalnog savetnika u Udruženju za metaliku i elektroindustriju PKS **Mirka Milovanovića** proizvođači poljoprivrednih mašina u Srbiji sad zapošljavaju oko 3.900 radnika. Međutim, dobra kretanja iz prošle godine nisu nastavljeni i u ovoj pa smo za prva tri meseca 2010. godine imali pad proizvodnje od 22,1 odsto.

Dakle, industriji poljoprivredne mehanizacije potrebna su sistemski rešenja problema. Fabrikama trebaju nove tehnologije, pa će u tom slučaju traktori iz srpskih fabrika biti konkurentni na svetskom tržištu. Primera radi, u jugoistočnoj Evropi se godišnje obrne trgovina ovim mašinama u vrednosti od oko 400 miliona dolara, a mi smo za sada tu jedini proizvođači.

POREMEĆAJI U VARENJU KOD PREŽIVARA (INDIGESTIJE)

Najčešći uzrok neadekvatna ishrana

Poremećani u varenju kod preživara veoma su važni je direktno utiču na proizvodne kapacitete životinje (smanjena mlečnost i mesnatost). Uzok je nepravilna ishrana

Piše:
Dr vet. med. spec Sava Šarac

Kao jedan veoma kompleksan system - predželudci kod preživara zavise od nekoliko faktora. Za normalan rad predželudaca jako su bitni:

- kiselost - (normalna je 5,8-7 ph), znači blago kiselo, ako je niže onda prestaje pokretljivost buraga,

- mikroorganizam i- omogućavaju maksimalnu iskoristljivost hranljivih materija,

- lučenje pljuvačke - bitan faktor za održavanje ph u buragu,
- normalni pokreti ovih digestivnih organa.

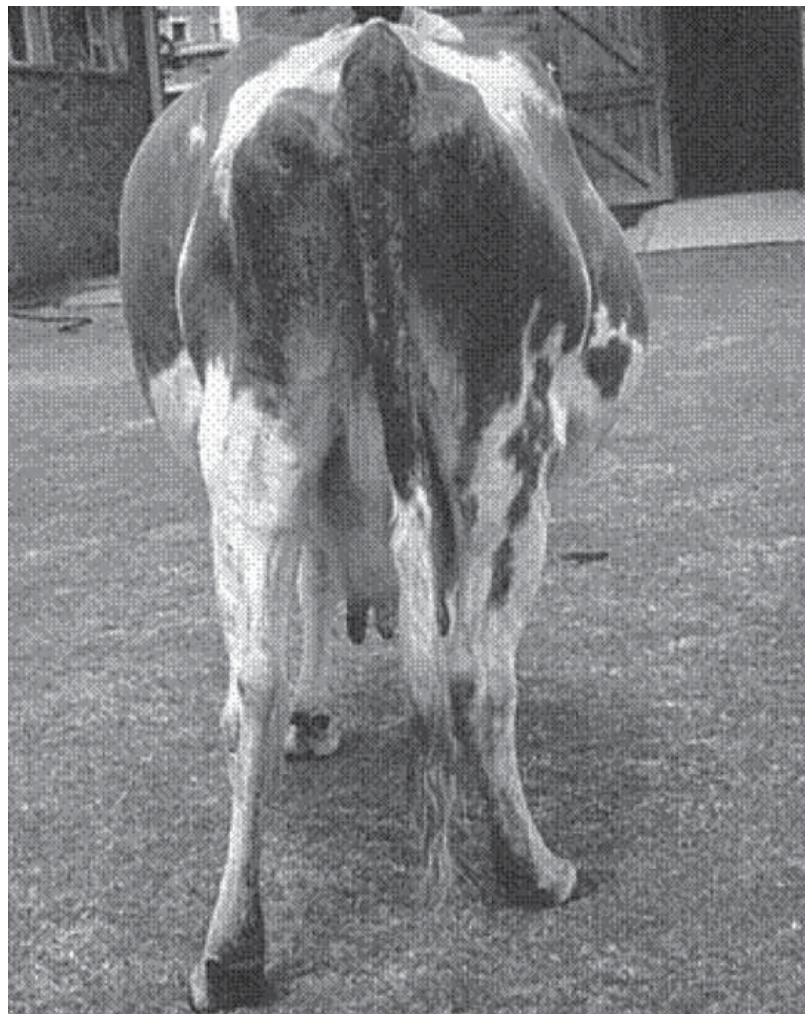
Da bi se obazbedili uslovi neometanog varenja kao i prolaska hrane, i izbacivanja ogromne količine gasova (600 l na dan) svi ovi faktori moraju biti usaglašeni. Poremećaji varenja se javljaju najčešće usled neadekvatne ishrane (ljudski faktor), posledica neke traume (ubod na primer), oštećenje nerva.

Prvi znak koji primetimo je smanjen apetit ili ga uopšte nema, poremećeno je i baleganje (retka balega). Daljim pregledom ustanovi se poremećaj u pokretljivosti buraga. Odsustvo ili smanjena motorna pokretljivost predželudaca onemogućava prolazak sadržaja, njegovo mešanje i raslojavanje (gas, tečnost, fina čvrsta materija). Kao posledica javlja se nadun.

Indigestija može biti laka i ona prolazi posle 24-48 h, a može biti i teška (duže traje, lošija prognoza)

Najpodložnija kategorija su krave

Nadun – jedna od posledica

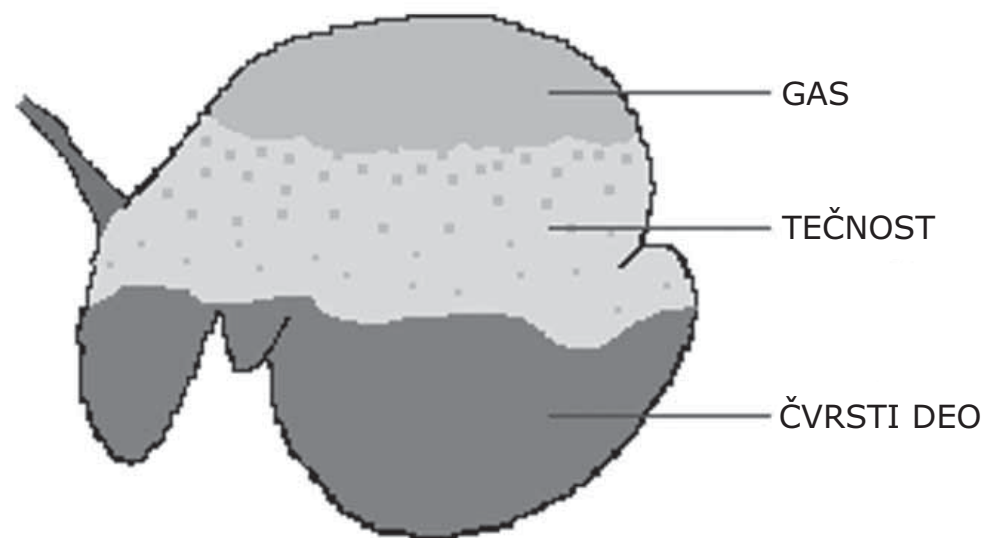
što umnogome zavisi od vrste i količine neizbalansirane hrane.

Problem se javlja kod onih grla koje se hrane kukuruzom, ječmom, pšenicom, krompirom u većoj količini nego što je potrebno (količina varija od nekoliko kg, pa do 20 kg) i više nego što je životinja navikla. Često životinjama manjka kabasti deo obroka (podstiče lučenje pljuvačke, smanjuje kiselost ...). Najpodložnija kategorija su krave (na početku laktacije i u periodu maksimalnog lučenja mleka). Savet pri počinjanju uvođenja koncentrovanog obroka je da se ono uvodi u kompletnu smešu postepeno 3-5 dana.

Kao posledica smanjenja i posledičnog prestanka rada buraga nakuplja se preterana količina gasa a i hrane koja nije adekvatno svarena pa podleže procesima fermentacije pri kojima nastaju toksične materije. Na taj način dolazi do autointoksikacije životinja, a životinja gubi i dosta tečnosti. Kako se loše stanje produbljuje može da nastupi smrt, a često se javlja i hronični tok. Taj hronični tok karakteriše sporiji ulazak toksičnih materija u krvotok što se na kraju ispoljava promenama na papcima, promeni u sastavu mleka (manje masti), kosti gube čvrstinu, a može da se javi i dislokacija sirišta.

Postoji i oblik poremećaja varenja kada dolazi do smanjenja kiselosti, a uzrok je takođe loša ishrana (trula silaža), ili nastaje prilikom prolethne ispaše uzimanjem velikih količina sveže trave.

Veterinar nakon utvrđivanja indigestije može da primeni terapiju injekcionim lekovima uz obavezan tretman raznim oralnim preparatima radi pospešivanja varenja, i neophodan dijetetski režim ishrane uz smanjenu količinu hrane, izbacivanja problematičnih hraniva, i povećanje kvaliteta obroka.

Slojevi u buragu gore je gas, ispod njega sloj tečnosti, i dole čvrsti deo

Доо ветеринарска станица
САВА СРЕМ

Лаћарак

- Лаћарак, 022/670-750, ул. 1. Новембар 266
Др. вет. мед. Радован Цикуша и Др. вет. мед. Ненад Раичевић
- Сремска Митровица, 022/618-020, ул. Петра Прерадовића 80
Др. вет. мед. спец. Миленко Перић
- Мартинци, 022/ 668-387, ул. Војвођанска 9
Др. вет. мед. спец. Сава В. Шарац
- Чалма, 022/685-600, ул. Победа 24
Др. вет. мед. Милорад Кевић
- Велики Радинци, 022/660-230, ул. Моше Пијаде 7
Др. вет. мед. Наташа Секулић

- Лечење
- Вакцинација
- Вештачко осемењавање
- Превентива
- Трихиноскопија
- Продаја пилића
- Сточна храна
- Премикси
- Лекови

Potencijal geotermalnih izvora u Srbiji

Procenjuje se da bi Srbija, koja prema podacima do kojih sam ja došao, ima čak 360 izvorišta termalnih i termomineralnih voda (temperatura banjskih voda kreće se od 14 do 98 stepeni) mogla da ima bar 300 banja (ima ih 39 i još pet klimatskih mesta sa zdravim vazduhom - Divčibare, Ivanjica, Rudnik, Zlatibor i Zlatar). Iskorišćenost termomineralnih izvora u Srbiji je tek deset odsto

Piše: Branislav Gulan

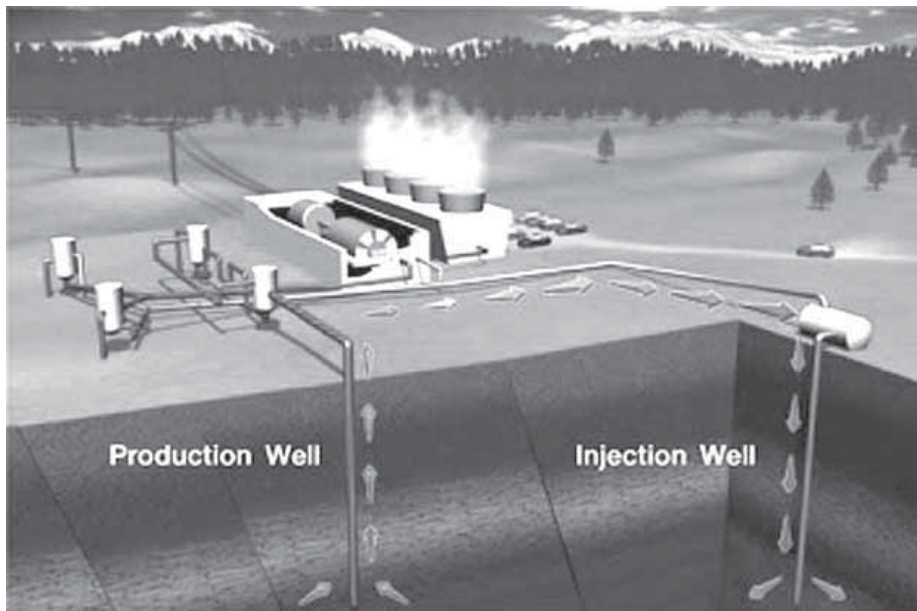
Srbija na osnovu studija koje su urađene ima veliki potencijal geotermalnih izvora koji je dosad korišćen uglavnom za grejanje. Međutim, postoje mnogo veći potencijali koji bi mogli da se koriste i za proizvodnju hrane, struje... Skoro je sigurno da bi ozbiljnija ispitivanja dubljih slojeva zemlje pokazala da je prirodno bogatstvo geotermalnim izvorima i mnogo veće nego što se misli.

Procenjuje se da bi Srbija, koja prema podacima do kojih sam ja došao, ima čak 360 izvorišta termalnih i termomineralnih voda (temperatura banjskih voda kreće se od 14 do 98 stepeni) mogla da ima bar 300 banja (ima ih 39 i još pet klimatskih mesta sa zdravim vazduhom - Divčibare, Ivanjica, Rudnik, Zlatibor i Zlatar). Iskorišćenost je termomineralnih izvora u Srbiji je tek deset odsto. Ali, osim tog prirodnog potencijala za privlačenje turista, pre svega, onih iz inostranstva, potrebno je ulagati u izgradnju velnes, odnosno sportsko - rekreacionih centara. Srbija sada raspolaže sa 23 rehabilitaciona centra u kojima troškove lečenja bolesnika uglavnom pokriva država.

Neiskorišćeni resurs

Dakle, geotermalna energija jedan je od najvećih ali neiskorišćenih prirodnih resursa Srbije. Potencijal toplih podzemnih voda temperature od 10 do 150 stepeni Celzijusa, jednak je sagorevanju 200.000 tona nafte godišnje! Iako je jedan od najvećih resursa u Srbiji geotermalna energija, njeni potencijali su neiskorišćeni.

Primeri: toplane, koje u sezoni za energente potroše 320 miliona evra mogle bti da prepolve troškove. Veliki projekti pokrenuti su najviše u Vojvodini i Beogradu. Studija koju je Rudarsko - geološki fakultet uradio za potrebe Ministarstva nauke pokazuje da Srbija može da iskoristi više od 2.000 megavata toplotne snage samo od vode čija je temperatura do 20 stepeni. To je oko dve trećine kapaciteta obnovačkih elektrana. Ušteda u struji i novcu je ogromna.

Jedan od načina korišćenja geotermalnog izvora

Stručnjaci kažu da nisu potrebna neka značajna ulaganja i da se investicija u grejanje, odnosno hlađenje i korišćenju geotermalnih voda isplati za godinu ili dve.

Primeri iz Vojvodine

Vojvodanska Vlada je 2011. godine sa lokalnim samoupravama pokrenula konkretne projekte u Kikindi, Senti, Temerinu... Najvažniji posao je sklopljen sa NIS-om. Zajedničko preduzeće, kako je tada dogovoreno, radiće na korišćenju termalnih voda iz postojećih 78 bušotina! Od stručnjaka (Dejan Milenić, sa Rudarsko - geološkog fakulteta) saznajemo da bi se sa geotermalnim potencijalom u Beogradu moglo grejati 50.000 stanova!

Krajem 2013. godine Vlada Vojvodine razgovarala je sa predstavnicima francuske kompanije „Elektric de Strasbourg“ (ES) o eksploataciji geotermalnih voda na području Vojvodine. Kako je tada istaknuto u Vojvodini je izrađen geotermalni atlas sa veoma preciznim podacima o više od 70 bušotina. Prema istraživanjima do kraja 2013. godine utvrđeno je da je potencijal geotermalnih voda u Vojvodini pet puta veći od ukupne potrošnje toplotne energije. Najveći broj geotermalnih izvora koristi se za banjski turizam.

Interesovanje

Ili noviji podatak, od početka 2013. godine. Šest velikih specijalizovanih firmi iz Nemačke traži partnere u Srbiji za investiranje u geotermalne izvore energije, pod kojom se porazumeva energija koja može da se preuzme iz podzemnih voda, zemljišta i stena. Čelnici kompanije „GEOTERMEON“ istakli su da se ta kompanija bavi geotermalnim projektima više od dve decenije širom sveta i da su došli u Srbiju kao perspektivnu zemlju u toj oblasti. Spremni su i za javno privatno partnerstvo u ovoj oblasti. Reč je o kapitalnim i dugoročnim projektima te bi Srbija u budućnosti mogla da proizvodi struju za većinu sopstvenih potreba iz geotermalnih

Geotermalna energija, neiskorišćen resurs

izvora. I kompanija „360 plus konsalt“ je specijalizovana za dubinska geološka istraživanja i upravljanje projektima, a oni su, takođe zainteresovani za investiranje u Srbiji. Trenutno ispituju srpsko tržište, kakvi su uslovi, zakonodavni okvir, ali su i u potrazi za partnerima.

Srbija je tek u povoju u ovoj oblasti, ali bi, zbog centralnog položaja na Balkanu, mogla zajedno sa Nemačkom da nastupa sa projektima u susjednim zemljama.

Bušotine

Bušotina termalne vode postoji u Jagodini, a gradonačelnik je na početku 2014. godine obećao da će tu biti izgrađena banja. Jagodina je sa izgradnjom Akva parka, ZOO vrta, Muzeja voštanih figura, postala turistički grad koji godišnje poseti 400.000 do 500.000 turista, a banja će biti osnov za razvoj zdravstvenog turizma i za znatno povećanje broja gostiju. Stručnjaci "Hidroopreme" iz Šapca, posle nekoliko meseca bušenja, pronašli su termo mineralnu vodu u Jagodini, temperature 37 stepeni Celzijusovih, na dubini od 400 metara, a vrednost projekta je 21 milion dinara. Geotermalno istraživanje, bušenje u cilju iznalaženja kaptiranja i eksploatacije termalnih podzemnih voda na lokalitetu "Akva parka" počelo je 28. oktobra 2013. godine, uz dozvolu Ministarstva prirodnih resursa i prostornog planiranja, a projekat je uradio "Hidrogeocentar" iz Leštana. Već je saopšteno da će voda u "Jagodinskoj banji" lečiti najmanje sedam bolesti.

U 2014. godini u martu je potpisan Sporazum u Vranju o saradnji sa mađarsko-austrijskom kompanijom SWR, o izgradnji postrojenja za zagrevanje plastenika i drugih objekata koji koriste obnovljiv izvore energije. Kompanija koja se bavi korišćenjem geotermalne energije odabrala je

Vranjsku Banju zbog geotermalne vode čija je temperatura od 94 do 110 stepeni Celzijusovih. Planiraju da naprave staklenike na oko tri hektara zemljišta koje obezbeđuje grad, a uposliće 240 ljudi. Investicija je vredna oko 100 miliona evra. Poznavaoci priliak kažu a je sve to tačno, ali da je potpisivanje sporazuma bio samo predizborni trik! Do sada posle toga nije ništa urađeno!

Na širem području jugozapadne Srbije u minule dve godine istraživana je lekovitost dvadesetak banja u Ovčarsko - kablarскоj klisuri i Savine vode u Hisardžiku, pa do Jovanove vode na Zelenoj gori, Stapske banje, spleta izvora na Kamenoj gori... Svi ti izvori i danas žive, ljudi ih posećuju bez obzira kakva im je pristupačnost. Oni veruju u lekovitost tih voda, pa ih koriste za oči, kožna, kardiovaskularna, koštana i razna druga obolenja. Najčešće su izvori posvećeni muškim svecima, i to najpre Svetom Savi i Svetom Jovanu Krtitelju. Tu su i verovanja u božansku moć isceljenja na tim izvorima.

Poređenje Mađarske i Srbije

U Mađarskoj, recimo, postoji blizu 1.300 termalnih izvora i 197 kvalifikovanih lekovitih voda, a njihova iskorišćenost je 80 - 90 odsto! Za razliku od Mađarske, u našoj državi preduzeće zainteresovano za geotermalnu vodu mora da plati bušotine, odnosno korišćenje geotermalne vode, plaća u energetskom paritetu sa zemnim gasom. Mađari imaju veliko iskustvo u korišćenju geotermalnih voda za zagrevanje staklenika i plastenika, još od 1967. godine. Mađarska država finansirala je bušenje zemljišta i davala poljoprivrednim preduzećima na eksploataciju bušotina, sa minimalnim obavezama prema državi. Zbog toga je danas geotermalna voda kao energent malo jeftinija od zemnog gasa (15 do 20 odsto). U našoj dr-

Staklenici i plastenici

Nesikorišćena šansa Srbije je da se termalni izvori koriste za zagrevanje staklenika i plastenika prilikom proizvodnje hrane. U odnosu na mogućnosti Srbijaj nema ni približno stakleniak i palsteniak u kojima se proizvodi hrana. Procene su da ih ima na površinama između 10.000 i 15.000 hektara. Međutim, termalna voda za njihovo zagrevanje koristi se na najviše nekoliko hiljada hektara, a pravih podataka o tome nema! Tako se plastenici i staklenici, pored kojih protiče termalna voda zagrevaju sa znatno skupljom energijom. To poskupljuje i proizvodnju, uglavnom povrća, do 30 odsto! Neiskorišćenih izvora tople vode koji bi se mogli koristiti za zagrevanje staklenika i plastenika je u Vojvodini i Mačvi.

žavi preduzeće zainteresovano za geotermalnu vodu mora da plati bušenje zemljišta, a eksploataciju bušotina, odnosno korišćenje geotermalne vode, plaća u energetskom paritetu sa zemnim gasom. Ukoliko je geotermalna voda visoko mineralizovana (preko dva grama u litru) onda mora da se buši nova bušotina da bi se iskorišćena voda vraćala u Zemlju. Geotermalna voda u Mađarskoj plaća se 7,92, a zemni gas 10,2 evra po kvadratnom metru grejne površine.

Cena geotermalne vode do je 0,332 evra po kubnom metru. Jedna bušotina je koštala 127.800 evra, dubine do 2.000 metara. Nije racionalno korišćenje geotermalne vode u toplije vreme, jer se nepotrebno gubi toplota, pošto ne može stalno da se zatvara i otvara bušotina... Kada se iskopa bušotina sa nižom temperaturom, onda je potrebno više novca da se uloži u grejnu instalaciju. Poseban problem je visoka mineralizovanost geotermalnih voda, pri kojoj se vrlo brzo začepi grejna intalacija, zbog taloženja krečnjaka i soli u cevovodu.

Ovo su iskustva blok „Rišelovih“ plastenika firme „Grodan“ u okolini Senteša u Mađarskoj. Jedan se nalazi 20 kilometara severno, a drugi 22 kilometra istočno od Senteša. U njima se proizvodi povrće i cveće.

Nedavno je Vlada Vojvodine saopštila da je nedovoljno eksploitsan geotermalni potencijal, pa se pruža podrška za takve projekte. Od toga se očekuje i razvoj turizma, a energija se može koristiti za grejanje velikih sportskih hala i drugih budžetskih ustanova. Upotrebom geotermalnog potencijala za zagrevanje plastenika i staklenika, ili za zagrevanje objekata na poljoprivrednim gazdinstvima, smanjuje se potrošnja fosilnih goriva i cena grejanja ovih objekata, a takođe podstiče se razvoj povrtarstva i voćarstva u Vojvodini.

(Autor je član Odbora za selo Srpske akademije nauka i umetnosti)

IRIG • PRESTONICA VINA SPREMA SE ZA "PUDARSKÉ DANÉ"

Dok je vinara biće i pudara!

Uzor Irižanima bili su Smederevci, Karlovčani, Vrščani, ali su žitelji fruškogorske prestonice ipak želeli da naprave nešto svoje i izbor je pao na popularisanje pudara kao zaštitnika i čuvara grožđa. Na taj način, Irižani su, kako vele, pokazali ne samo da imaju grožđe i vino, nego i da su njegovi „zakoniti“ čuvari

Tokom septembra, Irig će imati priliku da se još jednom potvrdi kao vinska prestonica Srema. 19. i 20. septembra ova po broju stanovnika mala, a po ugledu velika opština, biće domaćin znamenitih "Pudarskih dana" koji se ove godine održavaju po tradicionalni 22. put.

Kako ističe zamenik predsednika Opštine i jedan od prvih organizatora ove svetkovine **Stevan Kazimirović**, organizaciju „Pudarskih dana“ su i ovoga puta na sebe uzeli Turistička organizacija opštine Irig, Društvo Irižana, Mesna zajednica i Opština Irig.

Prvi dan posvećen deci

- Ove godine program će se umesto u tri, održavati u dva dana, ali to neće narušiti našu koncepciju po kojoj smo postali prepoznatljiviji. Tako, kao i obično, prvi dan, kada govorimo o prepodnevni satima, kao i obično rezervisan je za decu. Našim ulicama šetaće maskirani mališani, imaćemo defilee sa maskama od bundeve, biće upriličeno pravljenje fenjera od bundeva, mnogobrojni nastupi dečijih folklornih sekcija, zatim tu je i naša stalna revija dete i pas i slično. Naš cilj je da što više malih uključimo u ovu svetkovinu kako bi oni sutra postali njeni protagonisti, ali i kako bi se

od malih nogu vezali za Irig i ono po čemu smo najpoznatiji, a to je naše vino, objašnjava Kazimirović i dodaje: - Što se tiče centralnog dela manifestacije, on će ove godine biti održan na Ribarskom trgu, odnosno u našoj lepoj Vinskoj ulici. Bina će biti postavljena na kraju ulice, kod krsta, kako mi to volimo da kažemo, a program će se odvijati duž čitave naše „sremske Skadarlije“.

Miroslav Ilić i Riblja čorba

Kao i obično, i ove godine biće održan i Fruškogorski sajam vina, „Pudarev izbor“ koji će trajati tokom oba svečarska dana. Za tu priliku, kako objašnjava i prvi čovek Iriga **Vladimir Petrović**, biće obezbeđene i prikladne tezge i izložbene kućice, tako da će sve biti u sremačkom duhu. Pored vinara, kojih za sada ima prijavljenih više od trideset, svoje proizvode će imati priliku da pokažu i prodaju i proizvođači suvenira, zatim vredne iriške i sremačke domaće sa svojim proizvodima i mnogi drugi.

Prvog dana, u petak 19. septembra u večernjim satima biće upriličen i koncert **Miroslava Ilića** kojim će prvi dan „Pudarskih dana“ biti, kako kaže Stevan Kazimirović „dodatno začinjeno“.

Drugi dan svečanosti, pored „Pudarevog izbora“, obeležice i takmičenje u kuvanju pudarskog paprikaša, koje će ove godine biti održano u centralnom parku, preko puta Vinske ulice. Sve prodajne tezge će biti postavljene oko gradskog parka, dok će vinari biti premešteni kako i dolikuje, u Vinsku ulicu.

Na glavnoj bini, drugog dana, pored Irižana i Vrdničana, nastupiće još pet folklornih ansambala iz zemlje i regiona, a uveče, nakon nekoliko rokera predgrupa, uslediće i nastup legendarne Riblje čorbe koja će startovati u 22 časa.

- Dani su pudarski, čorba je riblja, pa ko voli nek izvoli. Inače, tokom ove 22 godine, trudili smo se da na našoj svetkovini nastupaju i muzičke zvezde. Imali smo, objašnjava Kazimirović, **Zvonka Bogdana, Čobija, Harisa Džinovića, Bajagu**, Ju grupu Partibrejkerse, Atomsko sklonište, Crvenu jabuku, evo sada je tu Miroslav Ilić, Čorba, a bile su i mnogobrojne zvezde Granda. Za nekoga sve, za svakog po nešto.

Inače, recimo i to, paralelno sa „Pudarskim danima“ svoje vinske svetkovine po drugi put za redom održavaju i Sremski Karlovci, a manifestaciju istog naziva već godinama unazad održavaju i Slankamenčani. I mada nisu sigurni da li im to

Popularizacija poljoprivrede

- Mi smo mala i poljoprivredna opština. Mnogi misle da kod nas nema života i neretko nam savetuju da se predamo. Mi smo ipak rešili da pođemo drugim putem i da se popularisanjem vina i pudara izborimo za svoje mesto pod suncem. Nama je poljoprivreda sve, a tu vinarstvo igra posebnu ulogu. Od „Pudarskih dana“, kada govorimo o nekakvoj materijalnoj

dobiti, mi nemamo ništa. Međutim, mi to ni ne tražimo. Dovoljno je da se za nas čuje, da smo prepoznatljiviji i da smo omogućili našim malim vinarima da pokažu šta imaju i umeju. Sad, da li će oni uspeti, znate, ne zavisi samo ni od nas. Malo je i do njihove dovitljivosti i spremnosti da se upuste u posao, objašnjava Stevan Katimirović.

Sve više dece učestvuje u programu

Karlovčani „udaraju kontru jer im je krivo“, na svoje fruškogorske komšije Irižani se ne ljute, a isto važi i za one iz indijske opštine koji, kako vele u fruškogorskoj prestonici, imaju svoj program „dovoljno različit da bi bio konkurentan“. Tu su napokon i dani berbe u Vršču, ali „oni su dovoljno daleko da bi smetali“.

Čekali smo treću godinu

Govoreći o počecima „Pudarskih dana“, Stevan Kazimirović, kao jedan od glavnih pokretača i danas se seća zajedničke ideje da treba „izgurati“ tri godine, jer „opstaće se samo ako se uđe u četvrtu godinu“.

- Kada smo počinjali, bilo je jako teško. Počeli smo u veoma nezgodno vreme, sada već davne 1992. godine sa željom ne samo da kako znamo i umemo pomognemo našim vinarima i našim Irižanima da u teško vreme zarade neki dinar, nego i da brige i teške i mučne slike sklonimo sa očiju ljudi i da im ponudimo nešto zabavno i lepo, nešto naše iriško i sremačko. Čitavu stvar su pored mene pokrenule moje kolege i prijatelji Stevan Pištević i Nikola Vukmanović. Na žalost, njih dvojica više nisu sa nama, tako da su mi ovo prvi „Pudarski dani“ koje, da tako kažem, i pored nesebične pomoći nekih novih kolega i prijatelja, ipak spremam sam, priča Kazimirović.

Ove godine, podršku će pružati i omladinci iz Kancelarije za mlade i KUD-a „Zmaj“, tako da je, objašnjava zamenik predstelnika Opštine, kroz 22 godine postojanja manife-

stacija uspela da nađe svoje mesto.

- Kada smo počinjali, naša je ideja bila da izguramo tri godine, računajući da će onda sve ići lakše i da će „Pudarski dani“ opstati. Evo, došli smo do 22. godine, nekada je bilo lakše, nekada teže, ali smo ipak uspeli da opstanemo. Posebno sam ponosan na činjenicu da smo zahvaljujući našim pudarima postali prepoznatljiviji širom Srbije i regiona, a to svakako nešto znači, objašnjava Kazimirović i dodaje da je među onima koji su svoje prve vinarske dane načinili upravo na manifestaciji posvećenoj pudaru bila i današnja Vinarija Kovačević.

Uzor Irižanima bili su Smederevci, Karlovčani, Vrščani, ali su žitelji fruškogorske prestonice ipak želeli da naprave nešto svoje i izbor je pao na popularisanje pudara kao zaštitnika i čuvara grožđa. Na taj način, Irižani su, kako vele, pokazali ne samo da imaju grožđe i vino, nego i da su njegovi „zakoniti“ čuvari.

- Prvih godina, sećam se, morali smo da molimo naše Irižane da iznesu svoje vino i svoje grožđe da bi pokazali da umeju da rade i da bi na kraju svoj rad, odnosno svoj proizvod i prodali. Danas je to sasvim drugačije i već sada smo u nezavidnoj situaciji, tačnije, muče nas „slatke muke“ jer neke vinare koji žele da izlažu moramo i da odbijemo. Gužva je već sad velika, tako da sam siguran da će svako ko bude došao u Irig moći da uživa ne samo u dobroj zabavi, nego i u odličnom vinu, zaključuje Kazimirović.

S. Lapčević

Sa prethodnih „Pudarskih dana“

Najmasovnija i najlepša iriška manifestacija

Kako ističe predsednik iriške opštine **Vladimir Petrović**, sve ostale manifestacije su u glavnom lokalnog karaktera i imaju za cilj kako da unaprede život na selu, tako i da na neki način naprave uvertiru za „veliko finale“ koje sledi za „Pudarske dane“.

- Mislim da su naši „Pudarski dani“ jedna od najstarijih i najmasovnijih, ali i najlepših manifestacija ne samo u Irigu, nego i u čitavom Sremu, a i šire. Ne treba zaboraviti ni to da smo upravo za „Pudarske dane“ dobili pre dve

godine zlatnu plaketu „Roglja“ kao najuspešnija manifestacija u Vojvodini u toj godini. Mi se iz godine u godinu trudimo da ponudimo nešto novo, da unapredimo našu svetkovinu, sve više se uključuje dece i siguran sam da će naših „Pudarskih dana“ biti koliko bude i pudara, vinograda, vinara i vina u Irigu. Kako smo mi kraj koji je po svojim vinima prepoznatljiv, kraj koji na vinu gradi svoju strategiju razvoja, to sam siguran da će i „Pudarski dani“ trajati još dugo godina, smatra predsednik Opštine **Vladimir Petrović**.

BAČINCI • JOVICA RADIVOJŠIĆ, VLASNIK RASADNIKA CVEĆA

Cveće kao porodični biznis

- Imamo oko 15 vrsta cveća među kojima su najzastupljenije i najtraženije: dan i noć, jagorčevina, suflinija, ciklame, petonije i muškate. Kod nas u Srbiji najbolje se prodaje cveće jarkih i „živih“ boja, dok one blede boje najbolje idu na Zapadu – kaže Jovica Radivojšić iz Bačinaca

Poljoprivrednik iz Bačinaca **Jovica Radivojšić**, već godinama se bavi ratarstvom i povrtarstvom, ali je prošle godine odlučio da se oprobava u novom poslu i da otvori rasadnik cveća.

- Kada se bavite poljoprivredom a ne držite stoku, kao što je to slučaj sa mnim, onda se sav posao koji imate u svodi na jedan period u godini, a ostalo vreme ste slobodni. Zato smo moja supruga **Branka** i ja doneli odluku da otvorimo rasadnik cveća kako bi proširili naš porodični biznis. Za pokretanje posla dobili

smo kredit pokrajinskog Fonda za razvoj, jer drugačije ne bi ni mogli da krenemo u ovu priču. Pod plastenikom sada imamo 300 kvadrata koje grejemo, a ovog proleća smo imali i prvu proizvodnju, ne računajući hrizanteme koje su cvetale pre toga jer su deo jesenjeg programa. Sve što smo proizveli u prolećnom programu smo odmah i prodali, a imamo oko 15 vrsta cveća, među kojima su najzastupljenije i najtraženije dan i noć, jagorčevina, suflinija, ciklame, petonije i muškate. Kod nas u Srbiji najbolje se prodaje

cveće jarkih i „živih“ boja, dok one blede boje najbolje idu na Zapadu. Pored postojećeg, pravimo još jedan plastenik kojeg ćemo prekriti folijom i nećemo ga grejati, nego će on služiti za neke vrste koje vole malo nižu temperaturu – objašnjava Jovica Radivojšić, poljoprivrednik iz Bačinaca, dodajući da je - s obzirom da im je to prva godina u ovom poslu - ovogodišnjom proizvodnjom u potpunosti zadovoljan, te da se nada da će naredna godina biti još kvalitetnija.

Kako kaže, prodaja cveća im nije ugovorena unapred, nego se ono plasira direktno na tržišta Šida i Sremske Mitrovice i dodaje:

- Oni koji od nas kupuju cveće na veliko uglavnom ga posle prodaju na pijacama, kao što i mi radimo. Ovo cveće koje mi uzgajamo ne može da se plasira u cvećare jer one prodaju sobno cveće i to uglavnom od stranog semena.

Kako kaže Jovičina supruga **Branka**, od ovog posla može da se živi, ali u to treba i da se dosta ulaže, a najviše sopstvenog rada.

- Naša cela porodica je maksimalno angažovana i posvećena rasadniku, svi radimo svakodnevno, suprug, deca, ja, a i babe uskaču po potrebi. Velike su obaveze, recimo, zimi se noću mora ustajati na svaka dva sata da se loži vatra, jer na minus deset najlon ne drži temperaturu, a ona ne sme da padne ispod plus 17. Zato ja često u šali kažem da je uzgajati cveće isto kao i imati bebu od nedelju

Cedenje paradajza

Jovica zajedno sa svojim bratom obrađuje oko 60 jutara zemlje na kojima uzgaja standardne poljoprivredne kulture. Ranije su obrađivali i više dok arenda nije skupela, a od tada rade samo zemlju koju imaju u svom vlasništvu. Osim ratarskih kultura Jovica na sedam jutara uzgaja i šargarepu. Kaže da je ranijih godina uzgajao mnogo više povrća, ali da se u poslednje vreme to sve manje ispla-

ti. Sad se okrenuo u najvećoj meri okrenuo proizvodnji paradajza kojeg uzgaja na tri jutra i godišnje ga proizvede 90 tona.

Radivojšići poseduju i svoju cedaru za paradajz tako da se već godinama bave i uslužnim cedenjem paradajza. U sezoni prodaju između hiljadu i dve litara skuvanog paradajza, a deo onoga što proizvedu a sami ne iscede prodaju drugim cedarima.

Jovica i Branka Radivojšić iz Bačinaca

Bračni par Radivojšić u svom rasadniku

IMAJU SE SREMCI ČIME PONOSITI

Cvekla veličine lubenice

Cvekla teška 5.450 grama pronađena na njivi Gorana Nikolića iz Sremske Mitrovice

U našu redakciju je pre nekoliko dana stigla neobično velika cvekla, težine 5.450 grama. **Žarko Gaćeša**, karikaturista „Sremskih novina“, koji nam je doneo ovaj redak primerak, kaže da ju je dobio na poklon od svog prijatelja **Gorana Nikolića** iz Sremske Mitrovice, koji se sa suprugom **Marijanom** bavi povrtarstvom i voćarstvom. Goran je cveklu pronašao nedavno, na svojoj njivi između Sremske Mitrovice i Velikih Radinaca. Iako se godinama bavi povrtarstvom, nikada mu se ovako nešto nije desilo, pa se pretpostavlja da su za ovu jedinstvenu pojavu zaslužne mnogobrojne kiše, s obzirom da on i supruga gaje isključivo organsku hranu, bez upotrebe pesticida i ostalih hemikalija.

Što se tiče Ginisovih svetskih rekorda, kada je u pitanju cvekla, za sada su zabeležena dva rekorda. Jedan se odnosi na najtežu cveklu,

Žarko Gaćeša sa cveklom u našoj redakciji

Cvekla teška 5.450kg

težine 71.050 grama, poreklom iz Holandije, a drugi na najdužu cveklu, dužine 640,5 cm, poreklom iz Velike Britanije.

Inače, latinski naziv za cveklu je beta vulgaris, uzgaja se u povrtnjacima, a njeno osnovno lekovito delovanje je u suzbijanju tumora i lečenju leukemije. **M. Tatić**

dana, jer su obaveze približne – ističe Branka Radivojšić, dodajući da kao energent koriste koštice od lešnika, jer je to najisplativije, te da nakon semena izdatak za grejanje predstavlja najveću stavku u ovom poslu.

Branka kaže da svaka vrsta cveća ima neku svoju specifičnost, različito se zalivaju i traže različitu temperaturu i negu, a da sve to savladaju i nauče u tome su im pomogli stručnjaci koji prodaju seme i zemlju. **S.M.-M.M.**

U ponudi imaju i razne saksije za cveće

20 godina sa Vama!

EVROJUG Sida

Boje sa stilom

BOJE, FASADE I LEPILA

www.evrojug.co.rs
e-mail: evrojug@open.telekom.rs
Infotel: +381 22 2715-500

DISKONT 2
Sremska Mitrovica
Stari šor br.33
mob.: 069-771-103

-NAJPOVOLJNIJE CENE U GRADU!
-EKSTRA KVALITET

EXTRA CENA! 900,00 din.

EXTRA CENA! 287,00 din.

BEŠKA • ODRŽANA GASTRONOMSKA MANIFESTACIJA „BEŠKA FEST-DANI VOJVOĐANSKO BAVARSKO KULTURE“

Bavarski specijaliteti u vojvođanskim kućicama

Treća, sada već tradicionalna manifestacija „Beška fest – Dani vojvođansko-bavarske kulture“ organizovana je uz svečano otvaranje „Parka Karlshuld“ uz bogat kulturno-umetnički program, vojvođanske i bavarske specijalitete

Ukoliko niste degustirali čuvenu bavarsku belu kobasicu i perece, zatim bavarsko pivo i vino, kao i fantastične slatkiše koji su izgledom mamili posetioce, kao da niste bili na „Beška festu“ koji je organizovan prethodnog vikenda u ovom indijskom naselju. Treća, sada već tradicionalna manifestacija „Beška fest – Dani vojvođansko-bavarske kulture“ organizovana je uz svečano otvaranje „Parka Karlshuld“ uz bogat kulturno-umetnički program, vojvođanske i bavarske specijalitete. Centralni program je organizovan na lokaciji pored Doma kulture, a cilj jedne od najlepših manifestacija u Vojvodini je bio da se pokaže multikulturalnost ovih prostora i naroda koji ovde žive.

Inicijatori uređenja „Parka Karlshuld“ u Beški su bili Turistička organizacija opštine Indija i članovi Zavičajnog društva „Stara Beška“. Park je osmišljen kao odmorište za bicikliste koji prolaze transverzalu „Evro-velo 6“, ali i za sve putnike namernike koji ovde svrate. Direktor Turističke organizacije opštine Indija, **Boris Paško**, podsetio je da je ovo treća godina kako se organizuje „Beška Fest“ i da se iz godine u godinu ulaže napor i trud ne bi li se napravio iskorak ka boljem.

– Ideja datira od pre par godina i uspeji smo svi zajedno da napra-

vimo jedan idejni projekat, stavimo ga na papir u rekordnom roku završimo. Preostalo je da postavimo još nekoliko klupa i detalja kako bi bio u potpunosti uređen. Kada je reč o Beška festu ove godine imamo učešće velikog broja kulturno-umetničkih društava, koji prikazuju raznolikost kulture u Vojvodini. Imamo i bogat sadržaj uz, sada već tradicionalni etno-festival, koncerte, gastronomske specijalitete i piće iz Vojvodine i Bavarske – istakao je Boris Paško.

Predsednik opštine Indija, **Petar Filipović**, prilikom otvaranja „Parka Karlshuld“ je naglasio da će ovakvi i slični projekti uvek imati podršku lokalne samouprave.

– Od izuzetne je važnosti da prijateljstvo Beške i Karlshulda jača, a rezultat tog prijateljstva jeste park koji smo otvorili. Kao što je već poznato jedan ovakav park je otvoren nedavno i u Karlshuldu, zove se „Beška Park“ i to je rezultat onoga što smo uradili u saradnji sa prijateljima iz Bavarske. Milim da je ovo jedna lepa stvar i da je put kojim idemo dobar, a nadam se da ćemo nastaviti, kako druženje, tako i saradnju i da će ovakvih projekata biti sve više – istakao je predsednik i podsetio dalje da je trg finansiran sredstvima iz budžeta opštine Indija.

Detalj sa manifestacije

Beška je pre četiri godine ušla u partnerstvo sa bavarskom opštinom Karlshuld. Ugovor o partnerstvu je potpisan 2010. godine od kada se i neguje prijateljstvo dva mesta. Prilikom posete Karlshuldu predstavnik regionalne i opštinske vlasti Karlshulda, Zavičajnog društva „Stara Beška“, Saveta Mesne zajednice Beška i Turističke organizacije opštine Indija proteklog jula, kao i učešća na festivalu ruža „Rosenfest“, koji se svake četvrte godine održava u ovom mestu, Beščanima je priređena velika čast – dobili su trg u samom centru Karlshulda pod nazivom „Beška-Platz“ (Trg Beška). Otvaranju „Parka Karlshuld“ prisustvovao je i pokrajinski sekretar za međuregionalnu saradnju i lokalnu samoupravu, **Branislav Bugarski**, koji je tom prilikom rekao.

– Naš zajednički cilj jeste da Srbija bude deo evropskog društva i zato oni koji su već deo tog društva treba da nas bolje upoznaju, da bi-

Udruženje Etnodom Gorocvet

smo srušili predrasude koje postoje o nama. Uveren sam da imamo velike potencijale i šanse i da možemo evropskom društvu mnogo dobrog da ponudimo. Naša saradnja sa opštinom Indija je bila na vrlo visokom nivou u prethodnom periodu i iz tog razloga je ovaj projekat značajan jer predstavlja simbol mira, prijateljstva i izuzetne saradnje između dva naseljena mesta, odnosno dva naroda – rekao je sekretar.

Duško Lupurović, član Zavičajnog društva „Stara Beška“ je poručio je da je ova manifestacija značajna

pre svega zbog dece i razmena učenika, zbog saradnje sportskih klubova i KUD-ova, što je doprinelo da mnoga deca iz Beške vide Namačku i upoznaju nove prijatelje, dodajući i da su roditelji i đaci iz Karlshulda ove godine uputili donaciju osnovnoj školi i đacima prvacima u vidu kompletnog školskog pribora.

Ovogodišnji „Beška Fest“ završen je u nedelju, 7. septembra, fi-jakerijadom i 22. Beščanskom gitarijadom.

Marija Balabanović

Projekat realizovan uz dobru saradnju

Park Karlshuld

Domaći kolači

Priprema biljaka za hladnije dane

Idealno je vreme i za orezivanje živih ograda i ružičnjaka, a krajem meseca možete početi i sadnju lukovica (lala, krokusa, narcisa, zumbula, nerina...) da biste u proleće imali što raznovrsniju baštu punu boja i mirisa

Za orezivanje žive ograde izaberite oblačan dan i to rane jutarnje ili kasne popodnevne časove. Redovno uklanjajte korov i opalo lišće koje se nalazi na dnu stabla. Sobne biljke koje su preko leta bile na otvorenom unesite u zatvoren prostor zbog hladnijih noći, ali bez prihranjivanja. Pre samog unošenja detaljno pregledajte biljke: ukoliko primetite promene na listovima ili u pazuhu lista uz stablo treba ih tretirati nekim od pesticida.

Septembar je pravo vreme da počnete sa pripremom vrtnih i sobnih biljaka za hladnije dane. Ukoliko želite da promenite izgled vrta, možete početi sadnju i presađivanje zimзелених билјака и перена. Тако се то може урадити и на пролеће, јесенја садња је боља јер је земљиште топлије и билјке ће се лакше прмити. Избор зимзелених билјака као што су пироканта, берберис, евонимус, илекс, лонцера, махонија, прунус, вибурнус, шимшир, освежиће бојом сваку башту током зимских месеци. Живе оградне треба подебрити последњи пут за ову годину, ако то већ нисте учинили у августу. Ако је потребно, можете је и орезати. Орезане гранчице можете да искористите да попуните шупљине на местима где се жива ограда проредила. За орезивање живе оградне изаберите облачан дан и то раније јутарње или касне поподневне часове. Redovno uklanjajte korov i opalo lišće koje se nalazi

Jesenji vrt

na dnu stabla. Žbunje i drveće sad ulazi u fazu odbacivanja listova. Sakupljajte redovno opalo lišće i plodove, jer mogu biti izvor zaraze, a travnjaku ometaju prodor svetlosti. Nemojte uklanjati plodove sa pojedinih žbunova, kao što su pirokanta i berberis, jer oni tokom cele zime predstavljaju ukras u vašoj bašti. Dekorativnosti vrta doprineće i sadnja ukrasnih trava (pampas trava, zlatni bambus, proso) pored vodenih površina ili u drugom planu perenjaka. U septembru možete posaditi i božur, jer je to najbolji mesec za njegovo

razmnožavanje. Razgrnite korenje božura da biste došli do gomoljastog dela, nožem odrežite deo korena sa nekoliko zdravih pupoljaka i posadite u saksiju. U septembru se takode dele bokori perena koje cvetaju tokom proleća i leta. Septembar je pravo vreme za setvu travnjaka. Ukoliko već imate оформљен травњак, travu kosite na 2-3 cm dužine da bi se pospešilo bokorenje, ali imajte u vidu da sa kraćim danom i travnjak sporije raste. Obavezno uradite aeraciju (pobadanjem grabulja ili vila u zemlju kako bi se pospešilo disanje) i podsejavanje ogolelih mesta, a zatim nađubrite odgovarajućim đubrivima (NPK 3-1). Krajem septembra na travnjak nanesite tanki sloj komposta (50 litara na 20-25 m²).

Idealno je vreme i za orezivanje živih ograda i ružičnjaka, a krajem meseca možete početi i sadnju lukovica (lala, krokusa, narcisa, zumbula, nerina...) da biste u proleće imali što raznovrsniju baštu punu boja i mirisa. Na dnu jamice, iskopane za sadnju lukovica, stavite šaku peska, a odozgo šaku humusnog đubriva i zemlju. Potrebe biljaka za vodom se smanjuju i treba oprezno zalivati zbog velike količine vlage u vazduhu. Pre svakog zalivanja proverite vlažnost zemљишта. Baštenske biljke nemojte prihranjivati, a poslednju prihranu cveća obavite početkom septembra, ukoliko je vreme lepo.

Jednogodišnje baštensko cveće krajem meseca treba ukloniti iz vrta i zameniti ga trajnicama koje se sade u ovo vreme – hrizanteme, zvezdan, mačuhica.

Perene koje cvetaju u ovom periodu, poput hrizantema, trebalo bi pođubriti đubrivom na bazi fosfora, kako biste podstakli što bujnije cvetanje. Redovno uklanjajte korov i zalivajte, ako su u saksijama. Pored hrizantema možete da pravite i kombinaciju trajnica i pokrivača tla, koji prezimljuju na otvorenom. Potrebno je da pre sadnje dobro nađubrite zemlju, a zatim i zalijete kao bi se biljke lakše ukorenile pre mrazeva. Začinske biljke treba pobrati i osušiti, a one u saksijama preneti u kuću. Ruže u septembru cvetaju bujno, kao u proleće. Kako bi što duže cvetale, redovno odstranjujete precvetale cvetove. Ako se vaš vrt nalazi na vlažnom tlu to je idealna podloga za gajenje hortenzije. Najbolja pozicija za sadnju je polusenka uz zid kuće. Boja cvetova je intenzivnije plava kada je zemљиште киселије, a ako je manje kiselo boja je roze.

Sobne biljke koje su preko leta bile na otvorenom unesite u zatvoren prostor zbog hladnijih noći, ali bez prihranjivanja. Pre samog unošenja detaljno pregledajte biljke: ukoliko primetite promene na listovima ili u pazuhu lista uz stablo treba ih tretirati nekim od pesticida.

Na osnovu Pokrajinske skupštinske odluke o bužetu AP Војводине за 2014.годину ("Сл. лист АР Војводине" бр. 50/13 и 24/14-ребаланс) и Годишњег програма коришћења средстава из Буџетског фонда за шуме АР Војводине за 2014. годину, ("Сл. лист АР Војводине", бр. 15/14), **Покрајински секретаријат за пољопривреду, водопривреду и шумарство Нови Сад**, расписује

К О Н К У Р С

ЗА ДОДЕЛУ СРЕДСТАВА ИЗ ГОДИШЊЕГ ПРОГРАМА КОРИШЋЕЊА СРЕДСТАВА ИЗ БУЏЕТСКОГ ФОНДА ЗА ШУМЕ АР ВОЈВОДИНЕ ЗА 2014. ГОДИНУ

1. Предмет конкурса, висина и намена средстава

Путем овог конкурса додељују се средства у укупном износу до 37.000.000,00 динара за реализацију послова по следећим тачкама:

1. Заштита шума и шумских засада, у укупном износу до 22.000.000,00 динара.
2. Израда Плана развоја Севернобачког шумског подручја, у укупном износу до 2.000.000,00 динара.
3. Израда Плана развоја Јужнобачког шумског подручја, у укупном износу до 2.000.000,00 динара.
4. Израда Плана развоја Сремског шумског подручја, у укупном износу до 3.000.000,00 динара.
5. Израда Програма газдовања шумама у власништву сопственика шума појединачног поседа мањег од 100 хектара у Јужнобачком шумском подручју, у укупном износу до 2.500.000,00 динара.
6. Израда Програма газдовања шумама у власништву сопственика шума појединачног поседа мањег од 100 хектара у Сремском шумском подручју, у укупном износу до 3.500.000,00 динара.
7. Научно-истраживачки рад, у укупном износу до 2.000.000,00 динара. Средства из тачке 1. се додељују за финансирање мера заштите шума по указаним потребама, са динамиком исплате у износу 70% након потписивања уговора, а 30% по пријему радова.

Средства из тачака 2-6. се додељују за израду наведених планских докумената у складу са Законом о шумама и одговарајућим подзаконским актима, са динамиком исплате у износу 70% након потписивања уговора, а 30% по давању сагласности на плански документ.

Средства из тачке 7. се додељују за финансирање одабраних пројеката научно-истраживачких радова са темама истраживања процеса сушења шума и ревитализације угрожених по-

вршина у Војводини, са исплатом у целости након потписивања уговора.

Евентуални трошкови ПДВ по свим тачкама овог конкурса урачунати су у јединичне и укупне цене послова.

2. Корисници средстава

Право учешћа на конкурс имају:

- За средства из тачке 1. – правна лица из члана 70. Закона о шумама и друга правна лица сопственици шума.
- За средства из тачака 2-6. – правна лица и предузетници сходно члану 26. Закона о шумама.
- За средства из тачке 7. – научне и образовне установе.

3. Потребна документација:

- пријава на конкурс – у штампаном и електронском облику,
- фотокопија картона депонованих потписа,
- фотокопија потврде о регистрацији код надлежног органа,
- фотокопија ПИБ-обрасца,
- уверење надлежног органа о измирењу обавеза на основу пореза и осталих јавних прихода закључно са 2013. годином.

Уз напред наведену документацију потребно је за сваку појединачну тачку доставити и следеће:

- За средства из тачке 1. – списак површина предвиђених за радове на заштити шума и шумских засада са износом трошкова (образац ЗАШ-1), а ако радови нису планирани основом и пројекат извођења радова (образац ЗАШ-2);
- За средства из тачака 2-6. – доказ да је правно лице или предузетник регистровано за обављање послова планирања у шумарству, списак учесника на изради пројекта и фотокопије уверења о положеном државном стручном испиту, кратак опис начина израде планског документа са наведеним роком за израду;

- За средства из тачке 7. – списак пројеката са спецификацијом трошкова (образац НИР) и засебан опис предлога сваког појединачног пројекта са дефинисаним роком у којем ће бити реализован.

4. Разматрање пријава и доношење одлуке о додели средстава:

Секретаријат задржава право да од подносиоца пријаве затражи додатну документацију, односно изврши увид у планску документацију.

Разматрање пријављених пријава вршиће комисија коју именује покрајински секретар за пољопривреду, водопривреду и шумарство.

Конечну одлуку о додели средстава по свим тачкама доноси покрајински секретар за пољопривреду, водопривреду и шумарство.

Права и обавезе између Секретаријата и корисника средстава, као и услови, начин коришћења средстава и рокови реализације послова регулисаће се уговором.

5. Начин подношења пријаве

Документација се предаје у следећим формама:

- пратећи обрасци по тачкама – у штампаном и електронском облику
- остала потребна документација – у штампаном облику.

Документација у електронском облику предаје се у Еxcel формату на приложеном CD или на E-mail адресу penad.radosavljevic@vojvodina.gov.rs, а према упутству које је дато уз обрасце објављене на сајту Секретаријата.

За послове из тачке 1. неопходно је поседовање важеће (или у поступку давања сагласности) основе газдовања шумама из које се подаци уносе у предвиђене обрасце. Ако за предметне основе није дато позитивно мишљење Завода за заштиту природе АР Војводине, или

се средства траже за радове који основама нису планирани, неопходно је приложити и услове (или мишљење, ако постоји) Завода за заштиту природе АР Војводине. Подносиоци пријава могу конкурисати за радове који ће се обављати у 2015. години.

Обрасци ЗАШ-2 морају бити попуњени и потписани од стране правног лица регистрованога за послове гајења шума или пројектовања у шумарству.

За послове из тачака 2-6. подносиоци пријава морају сами обезбедити и прикупити потребне катастарске планове и друге изворне податке неопходне за израду наведених планских докумената.

Подносиоци пријаве који конкуришу за послове из више тачака подносе посебну пријаву за сваку тачку. За послове из једне тачке који се обављају на више локација (или за више научних радова) подноси се једна пријава уз коју се прилажу припадајући обрасци за сваку појединачну локацију (или научни рад).

Пријава и обрасци се могу преузети у Покрајинском секретаријату за пољопривреду, водопривреду и шумарство (Булевар Михајла Пупина 16, Нови Сад, I спрат, соба 42а) или са сајта Секретаријата (www.psp.vojvodina.gov.rs).

Пријаве се подносе на адресу:

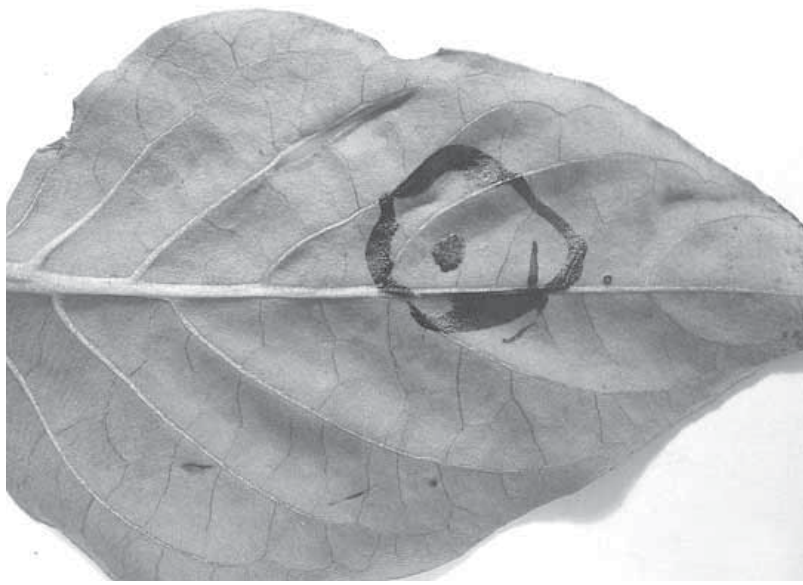
Покрајински секретаријат за пољопривреду, водопривреду и шумарство, Нови Сад, Булевар Михајла Пупина 16, са назнаком "Конкурс за Буџетски фонд за шуме 2014".

Пријаве на конкурс са осталим потребном документацијом подносе се **закључно са 31.10.2014. године**.

Неблаговремене пријаве неће бити разматране.

Додатне информације могу се добити на телефон 021/487-43-77.

Stanje povrtarskih i ratarskih kultura

Parazitirano jajno leglo

Datum	jajna legla k. plamenca	parazitirana jajna legla k.plamenca	jaja gama sovice	jaja pamukove sovice
22.08.	2% biljaka	10% biljaka	1% biljaka	1% biljaka
27.08.	1% biljaka	8% biljaka	1% biljaka	0% biljaka
Ukupno:	3% biljaka	18% biljaka	2% biljaka	1% biljaka

(tabela 1.)

sustva položenih jaja ili ako je od prethodnog tretmana prošlo više od 10 dana, primene neki od insekticida registrovanih za suzbijanje. S obzirom da je na području delovanja RC Sombor u toku berba paprike za tretman se preporučuju insekticidi kratke karenc:

- Coragen 20 SC (a.m.hlorantraniliprol) 0,15l/ha
- Avaunt 15 EC (a.m. indoxikarb) 0,25 l/ha
- Affirm 095 SC (a.m. emamektin benoat) 1,5 -2 kg/ha

VRBAS: Insekti u usevu paprike

Redovnim vizuelnim pregledom useva merkantilne paprike, sorta Slonovo uvo, lokalitet u Ruskom Krsturu, koja je u fazi sazrevanja plodova, (85 BBCH skale-50% plodova pokazuje tipičnu boju zrelog ploda), registrovana su:

Sveže položena jaja pamukove sovice, Helicoverpa armigera, na licu lista paprike, u indexu napada 2,75

Sveže položena jaja sovice, na plodu, u indexu napada 0,5

Sveže položena jaja sovice gama, Autographa gama, na naličju lista, u indexu napada 0,2

Larve stenice Nezara viridula, uglavnom na plodu i cvetnim pupoljcima, na 10% biljaka

Nisu uočena jajna legla kukuruznog plamenca.

S obzirom da je insekticidni tretman (Coragen 20-SC) na ovom lokalitetu primenjen 21.8. i da je berba paprika u toku, ne preporučuje se hemijska zaštita. Trenutno se registruju imaga Chrysopa spp., larve i imaga fam.Coccynelidae.

NOVI SAD: Kupusni moljac i kupusna bela mušica

Na teritoriji RC Novi Sad usevi kupusa namenjeni za jesenju proizvodnju nalaze se u fazi početka formiranja glavice do faze glavice tipične veličine, oblika i čvrstoće. Vizuelnim pregledom kupusa registrovano je prisustvo sledećih štetočina:

Gusenice IV generacije kupusnog moljca nalaze se na naličju listova. Pragovi štetnosti za kupusnog moljca su:

- 30 % napadnutih biljaka - pre formiranja glavice
- 15 % napadnutih biljaka - formiranje glavice
- 5 % napadnutih biljaka - popunjavanje glavice

Preporučuje se proizvođačima kupusa pregled biljaka na prisustvo ove štetočine i po postizanju praga štetnosti insekticidni tretman nekim od registrovanih insekticida.

Obratiti pažnju na karencu preparata.

Odrasle jedinke, jaja i larve kupusne bele mušice prisutne su na

Starije larve povrtne stenice na plodu paprike

skoro svakoj biljci kupusa na naličju listova. Kod nas je za suzbijanje ove štetočine registrovan preparat Chees 50-WG (pimetrozin) 0,4 kg/ha po pojavi prvih jedinki. Karencu iznosi 14 dana.

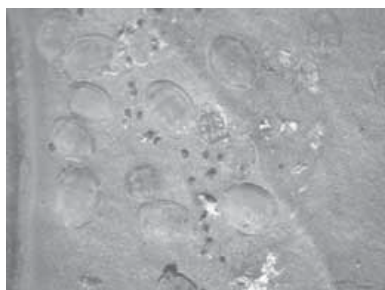
VRBAS: Volovod u suncokretu

Na lokalitetu u Liparu, vizuelnim pregledom više parcela posejanih usevom suncokreta, registrovano je prisustvo volovoda-parazitne cvetnice, Orobanche spp. Suncokret se nalazi u fenofazi po BBCH skali 92 (prezrelost, više od 90% suve materije). Na ovom lokalitetu volovod je prisutan u usevu suncokreta svake godine, prvenstveno zbog nepoštovanja plodoreda.

Parazitne cvetnice iz roda Orobanche (postoji oko 157 vrsta), pripadaju ekonomski najznačajnijim parazitima suncokreta. Najviše je prisutna vrsta Orobanche cumana. Simptomi prisustva parazita se manifestuju zaostajanjem u porastu suncokreta, formiranjem manjih glava, često sa šturim zrnima.

Morfologija parazitne cvetnice je prilagođena „životu na račun domaćina“: stablo prosto, nerazgranato, roze ili žute boje, lišće bez hlorofila. Na jednoj biljci može se formirati do 50.000 semena, što govori o visokom infekcionom potencijalu ovog parazita.

Optimalna temperatura za klijanje i razvoj volovoda je 15-25°

Larve kupusne bele mušice

Volovod, Orobanche spp.

C, vlažnost zemljišta 70-85%. Pod povoljnim uslovima, formirana klica volovoda prodire u zemljište, pri dodiru sa korenom domaćina formira haustoriju (prodire u rizodermis i u drvenasti deo korena). U ćelijama sprovodnih sudova, parazit formira sisaljke, pomoću kojih crpi biljku domaćina. Koliko će se formirati biljaka volovoda zavisi prvenstveno od osetljivosti sorte, količine inokuluma, vlažnosti zemljišta. Volovod prezimljava u obliku semena, koji je i osnovni izvor inokuluma. Vitalnost zadržava do 12 godina.

Problem volovoda je osim velikog infekcionog potencijala, postojanje više fizioloških rasa. Najefikasniji način suzbijanja volovoda je setva zdravog semena, gajenje otpornih hibrida suncokreta, poštovanje plodoreda (na ovako zaraženim lokalitetima 10 godina ne treba sejati suncokret). Postoji mogućnost suzbijanja i hemijskim putem (hibridi otporni na a.m. imazamoks). Optimalno vreme za primenu herbicida je od trećeg do petog para listova.

Neophodan je konstantan monitoring populacije volovoda, zbog otkrivanja novih rasa parazita.

RUMA: Plamenac u paprici

Pregledom useva paprike na lokalitetu **Buđanovci** (nakon insekticidnog tretmana obavljenog 18.08. po preporuci od 14.08.), registruje se sledeće: (tabela 1.)

S obzirom na nizak intenzitet napada (% položenih jaja) prisutnih štetočina i dominantno prisustvo parazitiranih jajnih legala kukuruznog plamenca od strane jajne osice *Trichogramma spp.*

SOMBOR: Pamukova soвица u paprici

Vizuelnim pregledom useva paprike (punkt Toplana, sorta Strižanka, datum rasađivanja 12.05.2014.) registrovali smo prisustvo novopoloženih jaja pamukove sovice *Helicoverpa armigera* (index napada na listu 3,25 a na plodu 2,75).

Na svetlosnim lampama (punktovi Toplana, Karavukovo I Riđica) registrujemo povećanje brojnosti imaga ove štetočine.

Preporučujemo proizvođačima da obidu svoje useve I u slučaju pri-

Imaga kupusnog moljca

TREĆINA LJUDSKE POPULACIJE ZARAŽENA NEOBIČNIM PARAZITOM, OPASNIM A MOŽDA I LEKOVITIM

Parazit iz mačijih creva uništava rak!

Kod većine ljudi kao reakcija na zarazu jave se jedva primetni simptomi, a kod nekih može izazvati i ozbiljne posledice, čak i smrt - Naučnici uspjeli reprogramirati parazit tako da se udruži s imunološkim sistemom i da napada samo stanice obolele od karcinoma

Procjenjuje se da je čak trećina ljudske populacije zaražena Toxoplasmom gondii - parazitom koji se uobičajeno nalazi u mačijim crevima, prenosi hrvatski Jutarnji list.

I dok se kod većine ljudi kao reakcija na zarazu jave jedva primetni simptomi, ona kod nekih može izazvati i ozbiljne posledice, čak i smrt. Ovoj opasnosti posebno su izloženi ljudi s ozbiljno narušenim imunološkim sistemom, kao i mala deca i bebe.

Naučnici su pronašli način kako ovaj parazit mogu iskoristiti u pozitivne svrhe: uspjeli su ga reprogramirati tako da se udruži s imunološkim sistemom i da napada samo stanice obolele od karcinoma. Istraživanje je vodio David Bzik sa Univerziteta u Dartmoutu.

Parazit ima moć

- S biološke strane gledajući, mi znamo da ovaj parazit ima moć da stimuliše baš onaj imunološki odgovor koji u borbi protiv raka želimo - saopštio je Bzik.

Stanice raka mogu narušiti imunološki obrambeni sistem kako bi se održale. U prisustvu T. gondii taj se obrambeni sistem obnavlja i telo počinje proizvoditi citotoksične T stanice, kao i prirodne stanice ubice koje se onda bore protiv infekcije. Ove novostvorene stanice su odgovorne i za borbu protiv kancerogenih stanica.

Naravno, bilo bi prerizično injektirati T. gondii u oboljelog od karcinoma i sada je na naučnicima da otkriju koji je najbolji način da se parazit, odnosno njegov ključni gen po imenu CPS, modifikuje tako da on više ne bude smrtno opasan za obolele.

Već su prethodna istraživanja dr Bizika pokazala da, dok virulentni sojevi T. gondii napadaju stanice na površini, avirulentni sojevi zapravo gutaju fagocita. Umesto da je probave, oni će napasti stanicu iznutra i tada će se nastaviti deliti i širiti.

Lek za rak u mačijim crevima?

Već su prethodna istraživanja dr Bizika pokazala da, dok virulentni sojevi T. gondii napadaju stanice na površini, avirulentni sojevi zapravo gutaju fagocita. Umesto da je probave, oni će napasti stanicu iznutra i tada će se nastaviti deliti i širiti. Ovaj postupak „Trojanskog konja“ je zanimljiva mogućnost za modifikaciju parazita kako bi se on uspješnije borio protiv karcinoma

Ovaj postupak „Trojanskog konja“ je zanimljiva mogućnost za modifikaciju parazita kako bi se on uspješnije borio protiv karcinoma.

Personalizovana vakcina

Naučnici sada traže način da ključni gen po imenu CPS modifikuju tako da on više ne bude smrtno opasan za obolele.

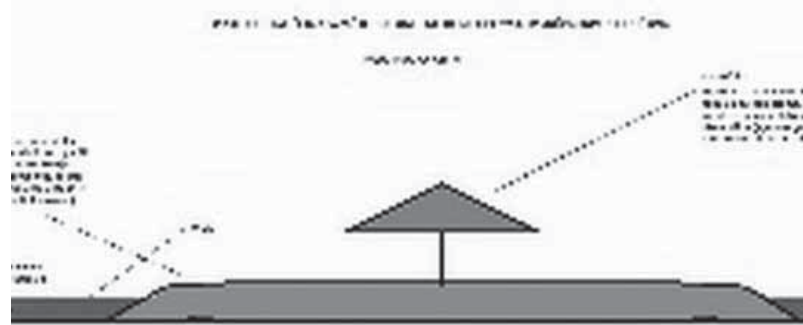
CPS je bio injektiran u miševne koji su imali smrtonosni oblik raka jajnika kao i u primerke s melanomom, i visok postotak tretiranih je preživio. CPS bi se u

budućnosti mogao razviti u delotvornu vakcinu za obolele od raka. Ujedno, velika je verovatnoća da se razvije u potpuno personalizovanu vakcinu.

Obolele stanice bi se izuzimalo iz pacijenta i u te stanice bi se ubrizgavao CPS in vitro. Na taj način stvorio bi se željeni odgovor imunološkog sistema. Stanice u koji je injektiran CPS bi se vratile u pacijenta. Ovim postupkom bi se čak osigurao i imunitet za ojačane stanice karcinoma koje ponovno napadaju oboljelog, navodi Jutarnji list.

BANJALUČKI PROFESOR PREDLAŽE KAKO U RAVNICI SPASITI ŽIVOTINJE OD POPLAVA

U ravnici graditi uzvišenja!

Nacrt jednostavnih uzvišenja

Životinje od poplava u ravnici spasiti građenjem uzvišenja, predložio je doktor zootehničkih nauka iz Banjaluke Miljan Erbez. Obrazložio ga je u 11 tačaka, a sadržaj prenosimo u originalu.

1. Površina uzvišenja treba da odgovara broju životinja u selu. Visina treba da odgovara nekim procenjenim visinama poplave (karakterističnim za to područje). Prijedlog se odnosi prevashodno na ravničarska područja, kod nas Semberija, Posavina, Lijevče polje, ali i za ravničarska plavna područja susjednih zemalja (Srbija, Hrvatska) ili bilo gdje na svijetu sa sličnim geografsko-klimatskim odlikama.

2. Uzvišenje se treba izgraditi na mjestu na koje će se u najkraćem mogućem roku moći skupiti stoka, odnosno bar većina životinja iz sela. U normalnim okolnostima, ova površina može biti park, igralište, tržnica, mjesto za neke manifestacije.

3. Pogodan je za tipove zbijenih i sela prelaznog tipa.

4. Slično rješenje, samo po pitanju zaštite od požara se može naći širom svijeta. Tako su se u okolini središta sela odnosno na najpovoljnijoj lokaciji gradili bazeni sa vodom, kako bi u slučaju požara u selu/naselju bile dostupne dovoljne količine vode, a posebno u toku ljetnog razdoblja. U nekim zemljama Evrope ti bazeni su bila obaveza. U suštini, jedan zajednički „objekat“ za doborbit svih.

5. Uzvišenje se može brzo i efikasno obezbjediti jednostavnim pregradama, a da bi se obezbjedilo razdvajanje različitih vrsta stoke i njihova naknadna ishrana.

6. Ovakvim pristupom lakše bi se organizovao veterinarski nadzor stoke, smanjila mogućnost različitih epidemija, a za očekivati je svakako manji broj uginulih životinja.

7. U slučaju većeg broja dana pod vodom, čamcima bi bilo laže i dopremiti hranu na jedno mjesto, te i tako pomoći u očuvanju broja životinja.

8. S tim da se životinja nalaze na jednom mjestu, olakšala bi se i dodatna zdravstvena kontrola, jer bi se životinjama lakše moglo ograničiti kretanje, brže bi se mogle pregledati, vakcinisati, ostalo što je neophodno. Tim bi i veterinarski timovi bili efikasniji, jer nebi morali hodati po selu, oko naselja te tražiti uginule životinje, odnosno manje bi vremena potrošili na taj dio.

9. Životinje bi u suštini pred poplavu trebalo samo dotjerati do uzvišenja, a one bi same prepoznale najbolju poziciju. Ne bi trebale biti zagrađene, jer same ne bi išle u vodu.

10. Razlog za ovakav pristup jeste što je sama evakuacija životinja, pogotovo krupne stoke (goveda) spora. Na ovaj način bi se obezbjedila solidna metoda zaštite stoke, a ostavilo bi se vrijeme za evakuaciju stanovništva. Za utovar 30 krava u kamion treba nekoliko ljudi, i to uzima dosta vremena, dok bi samo pretjeravanje istog broja grla do određene lokacije u selu, uzelo manje vremena i to bi mogao obaviti jedan čovjek. Drugi ukućani bi mogli raditi druge zadatke na očuvanju imanja.

11. Na površini od 400 m² (20x20) se može smjestiti cca 100 krava i 250 do 300 ovaca ili svinja. Krava u ovakvim uslovima može opstati i na 2,5 m² korisne površine, a za ovce i svinje je dovoljno do 0,5 m² odnosno 0,8 m².

Svakako treba napomenuti da bi same životinje bile manje izložene stresu, ali i sami uzgajivači, odnosno vlasnici bi se lakše osjećali kad znaju da su mogli ponuditi bilo kakvu alternativu svojim životinjama.

KAD IH RAZDVOJE OD „NAJBOLJE PRIJATELJICE“

Krave pod stresom

Ispostavilo se da su ove životinje izuzetno društvena bića i da često uspostavljaju bliske odnose sa „prijateljicama“ u krdu

Verovali ili ne, i krave imaju najbolju prijateljicu i doživljaju stres kada ih razdvoje, tvrde naučnici.

Krista Meklenan (27), koja je došla do ovog saznanja dok je spremala doktorat na Univerzitetu u Nortemptonu, veruje da će njeno otkriće doprineti da se poveća proizvodnja mleka.

Tokom 30 minuta ona je na svakih 15 sekundi merila puls kravama kada su bile same, kada su bile u društvu najbolje prijateljice

te kada su bile sa kravom koju ne poznaju.

Ispostavilo se da su ove životinje izuzetno društvena bića i da često uspostavljaju bliske odnose sa prijateljicama u krdu, budući da im je puls bio niži kada su sa njima, nego kada su u nepoznatom društvu.

- Kada bismo mogli da ohrabrimo uzgajivače stoke da obrate pažnju na životinje u krdu kojima prija društvo određene prijateljice, to bi se veoma povoljno

odrazilo na proizvodnju mleka, a krave bi bile izložene manjem stresu, što je veoma važno za njihovo zdravlje, kaže Meklenanova.

Ona je istakla da je u modernom stočarstvu uobičajena praksa da se krave odvajaju od krda prilikom poseta veterinaru ili kada seljaci sele svoja krda.

Predsednik ogranka britanskog Nacionalnog sindikata farmera u Nortemptonširu **Trevor Fos** takođe smatra da bi ovo istraživa-

I krave imaju najbolju prijateljicu

nje moglo da bude od velike koristi farmerima.

- Ljudi kažu da su krave mno-

go sretnije kada slušaju radio, pa verovatno i u ovome ima neke istine, kaže Trevor Fos.

Berba i čuvanje groždja

Gajbe s groždem ne smeju dugo stajati u vinogradu, pogotovu ne na suncu. Grožđe se mora brzo klasirati i otpremiti na tržište ili u prostorije za čuvanje

Berba groždja predstavlja obiman i značajan posao. Za razliku od vinskog groždja, stono se bere u više navrata. Prilikom berbe probiraju se samo grozdovi koji su ujednačeno i dovoljno zreli, pravilno razvijeni, privlačnog izgleda i ukusa. Grozdove oštećene od grada, bolesti i štetočina ne mogu se iznositi na tržište, a ne mogu se ni čuvati. Jedino se mogu zdrave bobice probirati i odmah pojesti.

Stono grožđe se bere na suvom i umereno toplom vremenu. Vlažno grožđe se ne sme brati, jer brzo istruli. Osim vlažnih grozdova treba voditi računa da bobice ne budu zagrejane na suncu, jer se mogu oštetiti prilikom transporta.

Obrano grožđe je najbolje u jednom sloju polagati u plitke gajbe, s peteljkom, okrenutom naviše, s tim da se gajbe oblože masnom hartijom ili listovima vinove loze. Jer, tržišnu vrednost i mogućnost čuvanja stonog groždja znatno umanjuju oštećeno i grožđe nagnječeno prilikom nepravilnog pakovanja i nepažljivog transporta.

Gajbe s groždem ne smeju dugo stajati u vinogradu, pogotovu ne na suncu. Grožđe se mora brzo klasirati i otpremiti na tržište ili u prostorije za čuvanje.

Način i postupci čuvanja su danas usavršeni tako da se neke sorte mogu očuvati sveže šest do osam meseci posle berbe (sorte poznog i vrlo poznog vremena sazrevanja – smederevski muskat, smederevka).

U rashladnim prostorijama (hladnjače) afusali i muskat hamburg mogu se čuvati najviše dva meseca.

Grožđe u hladnjačama, zavisno od sorte, čuva se na temperaturi 0-2°C. Pre unošenja u hladnjaču obavlja se predhlađivanje.

U domaćinstvima je jedan od načina čuvanja stonog groždja ostavljanje u slojevima u porozni materijalu sitnjenju plutu ili drvenu strugotinu.

U svakom slučaju grožđe treba brati sa delovima lastara.

Za vreme berbe temperatura treba da bude oko 25°C. Ako je toplije, treba voditi računa da ne dođe do pregrevanja groždja, što će uticati na kvalitet budućih vina. Po kiši i hladnom vremenu ne treba obavljati berbu, osim ako preči naglirizovoj sive plesni (Botritis cinerea).

Sa berbom je najbolje početi ujutru čim nestane rose, ali i popodne, ako su jako velike vrućine, treba napraviti pauzu.

Sorte od čijeg će se groždja spravljati visokokvalitetno vino, ne smeju ostati obrane u vinogradu duže od dva sata. Svaki naredni sat doprinosi pogoršanju kvaliteta vina.

Grožđe namenjeno proizvodnji vina bere se u fazi tehnološke zrelosti. Pod ovim se podrazumeva onaj vid zrelosti koji za dati tip vina ima najbolji odnos šećera i ukupnih kiselina.

Temperature iznad 24°C u vreme

vrenja pogubne su za kvalitet vina, jer uzrokuju gubitak sortne arome, a i previranje mogu usmeriti u pogrešnom pravcu. To se dešava kada temperatura pređe 30°C. Tada se alkoholno vrenje prekida, a umesto njega nastupa mlečno-sirćetno vrenje. Dakle, grožđe pre prerade treba da je što hladnije.

U vreme berbe ne upotrebljavajte sredstva za zaštitu vinograda.

Sve sorte se ne mogu uspešno i drugo čuvati u svežem stanju, već samo sorte poznog i vrlo poznog vremena zrenja, kao što su: muskat, hamburg, italija, crveni valandovski drenak, zimsko belo, antigona, povardarska pozna, kalmerija, itd.

Da bi se uspešno čuvale, sorte moraju imati ove odlike: čvrsta i debela pokožica, hrskavo meso, čvrsta veza peteljčice i bobice, otpornost na gnječenje i mehaničke povrede. Uz to, grožđe mora biti zdravo i optimalno sazrelo.

U manjim količinama grožđe može da se sačuva tako što se deo lastara sa grozdom potopi u posudu sa vodom u koju se, radi dezinfekcije, stavlja malo drvenog uglja ili drugog konzervansa. Temperatura na kojoj

se na ovaj način čuva grožđe ne treba da padne ispod 4°C, a da ne prelazi 8°C (frižider).

I na tavanu grožđe se može čuvati nekoliko meseci. Oberu se zdravi grozdovi i sa delom lastara nižu kao duvan na posebne konopce. Pri tome, treba voditi računa da se grozdovi mnogo ne dodiruju, već treba obezbediti nesmetano strujanje vazduha. Nanizani grozdovi se obese na tavansku prostoriju iznad prostorija koje se greju. U slučaju pojave većih mrazeva, grožđe se može zaštititi asurama, slamom i dr.

Ovakav način čuvanja groždja pogodan je za Male količine. Grožđe treba dobro oprati i odstraniti sve bolesne i napukle bobice. Kad se grožđe prosuši, ređati ga u tegle.

Od vode i šećera kuvati sirup i njime, dok je vruć, naliti tegle sa groždem, koje su prethodno zagrejane na plotni, da ne bi pukle. Za kilogram groždja potrebno je 1/3 kg šećera i 3/4 l vode.

Napunjene tegle ostave se, da se ohlade, na dobro zatvore.

Izvor:

<http://prirodnoizdravo.com/>

VREMENSKA PROGNOZA DO KRAJA SEPTEMBRA

Hladnije uz prosečnu vlažnost

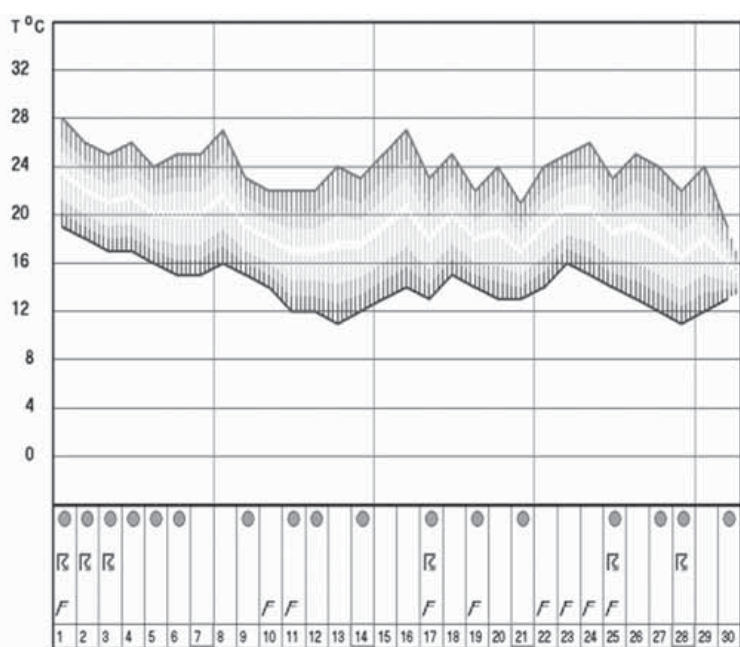
Srednja minimalna temperatura vazduha u septembru imaće vrednosti u granicama višegodišnjeg proseka, pri čemu će njena vrednost u proseku biti niža za oko 0.4°C u odnosu na višegodišnji prosek. U Beogradu i široj okolini predviđa se vrednost septembarke srednje minimalne temperature vazduha od 13.1°C.

Srednja maksimalna temperatura vazduha u septembru biće ispod višegodišnjeg proseka, sa vredno-

stima u proseku nižim za oko 1.3°C u odnosu na višegodišnji prosek. U Beogradu i široj okolini srednja maksimalna temperatura vazduha tokom septembra biće oko 22.7°C.

Srednja količina padavina tokom septembra biće u granicama višegodišnjeg proseka sa vrednostima u proseku višim za oko 7 mm u odnosu na višegodišnji prosek. U Beogradu i široj okolini srednja septembarka količina padavina iznosiće oko 56 mm.

Prognoza vremena do kraja septembra

☉ ГРМЉАВИНА ☉ КИША ☉ МАГЛА ☉ СНЕГ ☉ ВЕТАР ☉ МАКСИМАЛНА ТЕМП. ☉ МИНИМАЛНА ТЕМП.

Jesenja setva graška

Može se gajiti posle mnogih useva, a najbolje posle paprike, luka i korenastog povrća, većine krmnih i industrijskih biljaka i žita

Jesenja setva graška moguća je uz poštovanje određenih pravila. Pravilan izbor parcele za setvu jedan je od njih. Najbolje uspeva na dubokim, strukturnim i ocednim zemljištima. Treba izbegavati mesta na kojima se voda zadržava za vreme jakih kiša, da ne bi istruleo korenov vrat. Takođe, nije ga moguće gajiti na zakorovljenim parcelama, pogotovu tamo gde ima divljeg sira.

Može se gajiti posle mnogih useva, a najbolje posle paprike, luka i korenastog povrća, većine krmnih i industrijskih biljaka i žita. Gajenjem u monokulturi, smanjuje se prinos i podložniji je napadu bolesti i štetočina. Na istu parcelu treba ga vratiti tek posle četiri godine. Odličan je predusev za sve kulture.

Osnovnu obradu za jesenju setvu obaviti što ranije na dubinu od 25-30 cm. Setveni sloj usitniti tanjranjem, drljanjem ili freziranjem.

Grašak ima skromnije potrebe za mineralnim đubrivima, a stajnjakom ra ne treba đubriti. Koren graška dobro usvaja hranjive materije, naročito fosfor i kalijum.

Azot je neophodan samo u prvim fazama razvoja, a kasnije ga biljka sama obezbeđuje preko korenovih kvržica. Veća količina azota deluje štetno jer biljke u tom slučaju bujno rastu i slabije zameću. Veće količine fosfora utiču na bolju otpornost prema mrazovima.

Za jesenju setvu bolje je odabrati sorte sa okruglim semenom, jer su otpornije prema hladnoći. Setvenu normu povećati za 20-25 odsto u odnosu na prolećnu, jer mnogo

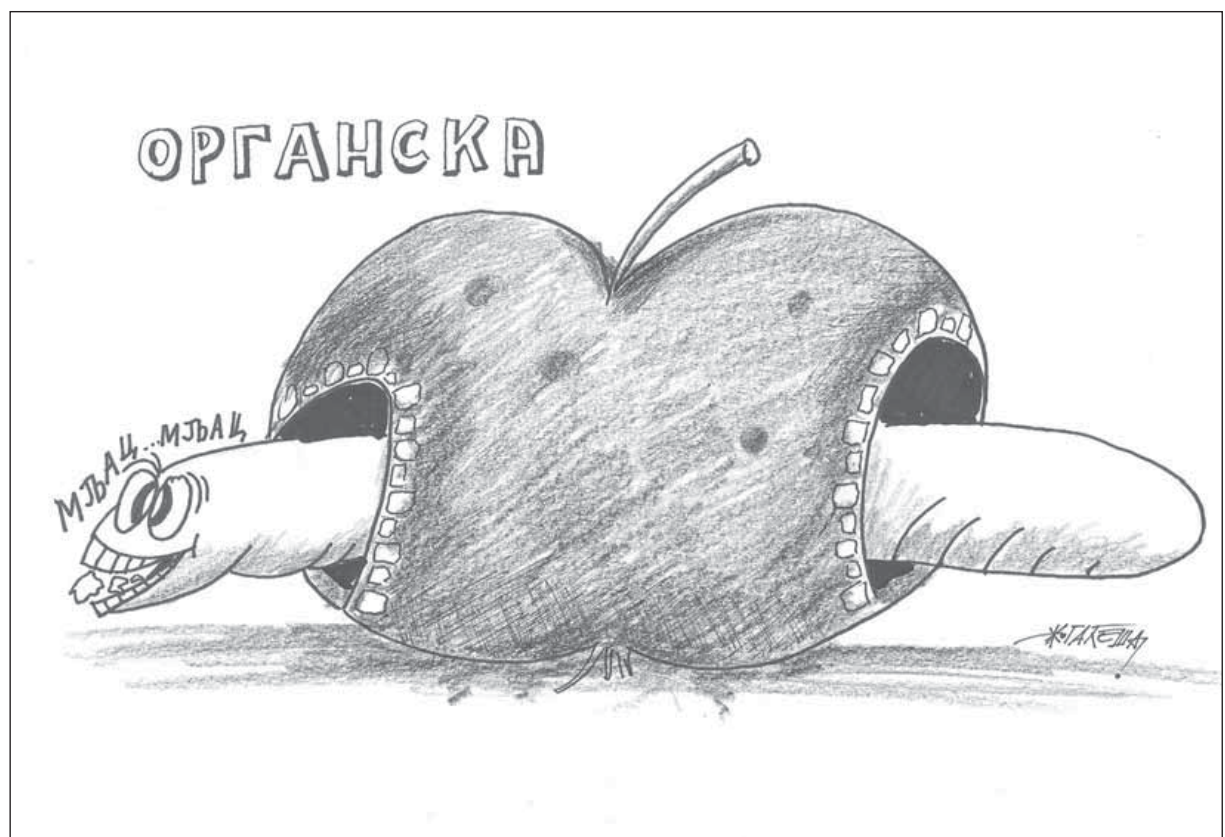
semena pojedju štetočine, istruli ili biljčice izmrznu. Setvu obaviti u poslednjoj dekad Oktobra, i tempirati je tako da biljke zazime u fazi klice ili 2-3 listića, izanad zemlje. Sejanje u oktobru stižu za berbu krajem maja, početkom juna, kao i najranije prolećne sorte sejanje početkom marta. Razlika je u visini i kvalitetu prinosa. Ozime sorte donose 20-30 odsto veće prinose. Doduše nešto lošijeg ukusa zrna. Prinos graška iz jesenje setve je 7 do 12 tona mahuna ili 4 do 8 tona mladog zrna no hektaru.

Grašak se seje na razmak od 12-20 h 3-4 cm i dubini 4 do

5 cm u zavisnosti od roka, rana zemljišta i uslova setve.

Izvor:

<http://prirodnoizdravo.com/>

Promet roba na Produktnoj berzi

od 1. do 5. septembra 2014.

Najvažnije iz protekle nedelje:

- Pad cene pšenice
- Pad cene kukuruza
- Dešavanja na svetskim berzama

Drugu nedelju za redom, na "Produktnoj berzi" u Novom Sadu, trguje se veoma malo. U prvoj nedelji septembra prometovano je svega 554 tona robe, što je za 6,89% manje nego poslednje nedelje avgusta meseca. Istovremeno ostvarena ukupna vrednost prometa od 16.062.350,00 dinara, manja je za 16,63%, u odnosu na prethodnu nedelju.

Sa spiska artikala na berzanskom listingu, trgovano je samo kukuruzom, pšenicom i proizvodima iz grupe soja kompleksa. Kukuruz je sa istrgovanih 275 tona, dominirao u strukturi ukupnog prometa. Njegova cena kretala se u rasponu od 15,00 - 15,50 din/kg, bez PDV-a. Prosečna nedeljna cena kukuruza iznosila je 16,76 din/kg, sa PDV-om (15,24 din/kg, bez PDV-a), što je za minimalnih 1,13% više nego prethodne nedelje.

Istovremeno, tokom protekle nedelje, na tržištu pšenice, bilo je zastupljeno hlebno zrno van standardnog kvaliteta i uslova isporuke. Za kvalitet manje hektolitarske mase i vanstandardnih uslova skladištenja, kupci su, kao i prethodne nedelje, plaćali cenu u rasponu od 16,70 - 16,90 din/kg, bez PDV-a.

Svakako da je najznačajnija vest sa pozicija prošlonedeljnih robno-berzanskih dešavanja, start trgovanja sojom novog roda za avansno plaćanje i promptnu isporuku. Početkom nedelje startovalo se cenom od 53,00 din/kg, bez PDV-a, da bi do kraja nedelje cena pala na 50,00 din/kg, bez PDV-a. Ostvarena prosečna nedeljna cena soje roda 2014. godine, od 56,97 din/kg, sa PDV-om (51,79 din/kg, bez PDV-a), odgovara nivou cene koju je početkom septembra prošle godine imala startna

Pregled zaključenih i ponuđenih količina, kao i dijapazon zaključenih i ponuđenih cena poljoprivrednih proizvoda tokom protekle nedelje, dati su u sledećoj tabeli:

ROBA	PONUĐENA KOLIČINA (t)	CENA PONUDE DIN/KG SA PDV-OM	ZAKLJUČENA KOLIČINA (t)	ZAKLJUČENA CENA DIN/KG SA PDV-OM	PROMENA U ODNOSU NA PRETHODNU NEDELJU
Kukuruz, rod 2013.	275	16,50-17,05	255	16,50-17,05	+1,13%
Pšenica, rod 2014., HL 72	100	18,37-18,59	75	18,37-18,59	
Pšenica, rod 2014., podno skladište	50	18,59	50	18,59	
Soja, rod 2014.	154	55,00-58,30	104	55,00-58,30	
Soja, rod 2014., vl. 13,5%, primese. 2,5, odložena isporuka	25	59,18	25	59,18	
Sojina sačma min. 44%	50	69,24	25	69,24	

PRODEX

Kako od ove nedelje novi rod soje počinje da participira u vrednosnoj korpi PRODEX-a, razlika u ceni između starog i novog roda od oko -14%, uslovlila je da vrednost ovog indeksa

i pored ovonedeljnog blagog porasta cene kukuruza, padne u odnosu na prošli petak za 1,99 poena, beležeći na današnji dan vrednost od 205,64 indeksnih poena.

cena soje prošlogodišnjeg roda. Da li će i novi rod imati blaži silazni cenovni trend, kao i prošle godine, nakon pomenutih registrovanih startnih cena, pokazaće se već tokom naredne ne-

delje. Pored "nove" soje standardnih ugovornih klauzula, registrovan je i posao kuporodaje 25 tona soje novog roda, uz klauzulu odloženog plaćanja, po ceni od 53,80 din/kg, bez PDV-a.

Od ostalih artikala sa listinga trgovano je još samo sojinom sačmom, u količini od 25 tona, po ceni od 69,24 din/kg, sa PDV-om (57,70 din/kg, bez PDV-a).

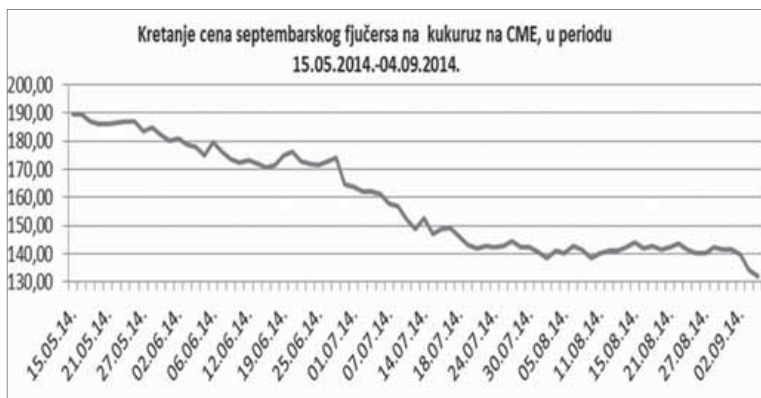

Cene poljoprivrednih proizvoda u protekloj nedelji na vodećim robnim berzama su bile sledeće:

PREGLED DNEVNIH PROMENA CENA NA CME GROUP SEPTEMBAR 2014.					
	ponedeljak	utorak	sreda	četvrtak	petak
Pšenica	202,17 \$/t	202,17 \$/t	199,67 \$/t	192,32 \$/t	192,98 \$/t
Kukuruz	141,33 \$/t	141,33 \$/t	139,99 \$/t	134,33 \$/t	132,12 \$/t

BUDIMPEŠTA	
PŠENICA	KUKURUZ
162,52 EUR/t (futures dec 14)	120,14 EUR/t (futures nov 14)

EURONEXT PARIZ	
PŠENICA	KUKURUZ
169,00 EUR/t (futures nov 14)	148,50 EUR/t (futures nov 14)

Vrednosti pšenice su gotovo čitave trgovinske nedelje, beležile padove. Glavni uzroci ovakvog trenda kretanja su zasigurno špekulacije da tenzije između Rusije i Ukrajine neće ugroziti svetsku trgovinu, a svetske agencije govore o mogućem petnaestogodišnjem maksimumu zali-

ha 2014/15 od 426.0 miliona tona za EU, Rusiju i Kinu. Žetva u SAD-u je na nivou od 38%, što je dosta iza petogodišnjeg proseka od 65%.

Vrednosti kukuruza su pale na minimum u poslednje tri nedelje na osnovu poboljšanja stanja useva u SAD-u, što je povećalo optimizam da će

proizvodnja dostićinajviši nivo. Oko 74% useva kukuruza u SAD-u je u dobrom/odličnom stanju u odnosu na nivo od 56% prošle godine.

U odnosu na kraj prošle nedelje fjučers na pšenicu je pao za 7,19%, dok je pad cene fjučersa na kukuruz iznosio 5,61%.

Fjučers na pšenicu u Parizu je zabeležio je pad za 3,43%, dok je kukuruz na ovoj ovoj berzi jeftiniji za 2,46%. U Budimpešti je pšenica sa novim decembarskim fjučersom skočila za 0,51%, dok je kukuruz pao za 0,29%.

PREGLED DNEVNIH PROMENA CENA NA CME GROUP					
	ponedeljak	utorak	sreda	četvrtak	petak
Soja, zrno, avg 14	400,29 \$/t	400,29 \$/t	403,16 \$/t	397,06 \$/t	391,03 \$/t
Sojina sačma, avg 14	439,50 \$/t	439,50 \$/t	450,10 \$/t	447,20 \$/t	431,40 \$/t

E-mail: nsberza@eunet.rs,
internet sajt: www.proberza.co.rs
INFO SLUŽBA
021/443-413 od 7³⁰ do 14³⁰

Na osnovu poboljšanja useva soje je, takođe, zabeležila padove, dok je 72% useva soje ocenjeno sa dobar/odličan u poredenju sa 54% od prošle godine.

Septembarski fjučers na soju je u poslednjih nedelju dana pao za 0,88%, dok je fjučers na sojinu sačmu pao za 0,42%.

*Objavljeni nedeljni ponderi cena nisu zvaničan podatak, usled činjenice da su obuhvaćeni podaci o trgovanju do trenutka štampanja informatora.

SPONZOR
Francuski hibridi kukuruza i suncokreta
Limagrain d.o.o.
21000 Novi Sad, Radnička 30a
Tel: 021/4750-788; Fax: 021/4750-789
miroslav.sidor@limagrain.com
branimir.alivajvodic@limagrain.com
www.limagrain.rs

BIKIĆ DO • NAJMLAĐE I NAJMANJE ŠIDSKO SELO

Može se živeti i bez kafića

Očišćeno je oko 500 metara najkritičnijih delova kanala na ulazu i izlazu iz sela, kao i ćuprije koje vode u atar, a izrovana su i dva atarska puta za Vukovac i Ismalovac

Ovogodišnje kiše su donele nevolje i meštanima Bikić Dola, s obzirom na činjenicu da se ovo šidsko selo nalazi u dolini i da se sva voda sa Fruške gore sliva u selo, pa meštani često imaju problem sa kanalima.

Kako nam je rekao Dejan Bobalj, predsednik Saveta Mesne zajednice, upravo iz tog razloga ove godine su čišćeni kanali, posebno u julu kada je bila velika provala oblaka.

Velike količine mulja su se slile u selo i zatrpale su odvodne kanale. Očišćeno je oko 500 metara najkritičnijih delova kanala na ulazu i izlazu iz sela. Očišćene su i ćuprije koje vode u atar, a izrovana su dva atarska puta za Vukovac i Ismalovac. Za veće investicije se nema para, a trenutno se radi na projektu zamene prozora i vrata na školi i na Domu kulture, ali i tu očekujemo pomoć donatora, ambasada Češke i Slovačke – kaže Dejan Bobalja, predsednik Saveta Mesne zajednice Bikić Do.

Karpatska kuća

Ove godine u Bikiću je planirana i izgradnja drvene karpatske kuće, u centru sela, na placu koje je vlasništvo Mesne zajednice.

Uz pomoć lokalne samouprave i Turističke organizacije Šida, sačinjen je idejni projekat karpatske kuće. Na osnovu ovog projekta smo konkurisali za sredstva kod Pokrajine i Republike u cilju izgradnje pomenute kuće, ali, nažalost, nismo prošli na konkursu. Za sada se nadamo da ćemo pronaći sredstva, kako bi pomenuti projekat zaživeo – zaključuje Dejan Bobalj, predsednik Saveta Mesne zajednice Bikić Do.

Prema njegovim rečima, Bikić Do je najmlađe i najmanje selo na teritoriji opštine Šid. U njemu živi oko 280 stanovnika. U osnovnoj školi imaju osamnaest učenika, a u zabavištu devetoro dece. Doktor ih posećuje jednom nedeljno, svake srede. Imaju jednu prodavnicu, a zasad nemaju nijedan kafić, pa omladina iz Bikića uglavnom izlazi u Šid. Ipak, iako jer reč o malom selu, društveni život ovde nije zamro. Aktivno radi kulturno - umetničko društvo, mlađa i starija folklorna grupa, kao i pevačka grupa, koja je ove godine postigla zapažene rezultate plasirajući se na Pokrajinsku smotru, koja treba da se održi krajem oktobra u Vrbasu. Starija folklorna grupa gostovala je u Slovačkoj, u selu Stebnik, povodom obeležavanja šesto godina sela – kaže Dejan Bobalj.

Bikićani imaju i fudbalski klub "Libelula Bikić", koji se takmiči u opštinskoj ligi, a prošle godine su trebali da pređu u višu ligu, ali se zbog nedostatka sredstava od toga odustalo. U ovom fruškogorskom

Zgrada Mesne zajednice

selu postoji i veoma aktivno radi Lovačko društvo, čiji su članovi uspostavili saradnju sa Lovačkim društvom iz Stebnika, pa često imaju uzajamne posete. Članovi Lovačkog društva uskoro treba da idu u Ukrajinu u lov na jelene, a u septembru ili početkom oktobra u Slovačku.

U Bikiću postoji i aktivno radi Udruženje žena, koje učestvuje na manifestacijama u Opštini i u okolini i sa tradicionalnim rusinskim jelima i vezovima predstavljaju Opštinu i selo. Ovo udruženje je veoma aktivno i zaslužuje svaku pohvalu – kaže o radu Udruženja žena Dejan Bobalj, dodajući da je nedavno u selu otvorena etno kuća, sa starim fotografijama i predmetima iz sela, a ulaz je besplatan.

„Rušenje majskog drveta“

Meštani Bikića su i ove godine održali tradicionalnu manifestaciju "Rušenje majskog drveta", u okviru koje se uoči 1. maja drvo donese iz šume i zakopa ispred Doma kulture. Na crkveni praznik Duhove, uz igru i pesmu, drvo se obara sekirom. Manifestacija je bila veoma posećena i održava se već nekoliko godina unazad.

Ovogodišnjem „Rušenju majskog drveta“ prisustvovali su i gosti iz Slovačke, a priredjen je i kulturno – umetnički program. Inače, ova manifestacija je stari rusinski običaj, koji su Rusini, migrirajući iz Slovačke, na teritoriju opštine Šid, doneli i negovali sve ove decenije i vekove.

Ono čemu se svi meštani nadaju jeste da će sledeće godine dobiti vodovod, pošto im leti bunari presušuju, a ukoliko ima puno

kiše prepune se vodom, tako da voda za piće bude zamućena.

M. Tatić

Dejan Bobalj, predsednik Saveta MZ Bikić Do

Parohijalni dom

Ikonostas u crkvi

U Bikić Dolu se nalazi rusinska grkokatolička Crkva Uspenja Presvete Bogorodice, a ove godine obeležili su 110 godina od osvećenja Crkve u kojoj je nedavno završen ikonostas. Iza crkve su sagradili parohijalni dom. Reč je

o zgradi koja će imati salu sa tri sobe, namenjene za smeštaj gostiju, a na spratu će biti kupatilo. Sredstva su dobijena od donatora iz inostranstva. Ovih dana se čeka investitor koji će opremiti zgradu iznutra.

Etno soba